

Täysistunto

Torstai 28.5.2020 klo 16.00—18.11

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.11.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.00—18.11).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisat edustajat ja tätä lähetystä seuraavat kansalaiset! Muistutan siitä, että meillä on tilapäinen järjestely, joka liittyy tähän pandemiaan ja joka johtuu siitä, että halutaan toimia eduskunnan toimintakyky turvaten. Siitä syystä salissa on täysistunnoissa ja myös näillä kyselytunneilla ainoastaan neljännes kansanedustajista paikalla. Pyydän ottamaan huomioon, että osa kansanedustajista työskentelee tässä tilanteessa etätyössä omassa huoneessaan.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Katri Kulmuni
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
puolustusministeri Antti Kaikkonen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
opetusministeri Li Andersson
sisäministeri Maria Ohisalo

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

2.1. Suullinen kysymys EU-komission elpymisrahastoesityksestä (Vilhelm Junnila ps)

Suullinen kysymys SKT 71/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila.

Keskustelu

16.01 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! EU-komissio julkisti eilen uuden velkapaketin, joka sisältää 500 miljardia lahjarahaa [Oikealta: Ohhoh!] ja 250 miljardia lainaa. [Oikealta: Kauheaa!] Ehdotuksen mukaan Suomi maksaisi paketista merkittävästi enemmän kuin saisi avustuksia takaisin. Italia saisi 82 miljardia euroa tukia, Espanja 77, Ranska 39 ja Kreikka 23 miljardia. Suomi saisi miljarditolkulla vastuita muiden maiden veloista ja tuista — ajatelkaa. [Oikealta: Kamalaa! — Naurua] Tämän on loputtava. Suomen talous ei kestä, eikä kestä kansakaan. Suomi voi ja Suomen täytyy kieltäytyä tästä. Kysyn pääministerin sijaiselta: Aikooko hallitus hyväksyä komission ehdotuksen sysätä velkaisten EU-maiden lasku suomalaisten maksettavaksi? Onko nyt vihdoinkin oikea aika ja paikka sanoa ei?

16.02 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta tosiaan, eilen tuli tuo noin 2 000 sivua käsittelevä paketti, ja hallitus ei ole sitä koko pakettia tässä yön yli ehtinyt vielä käsitellä ja kantaa muodostaa. [Oikealta: Ohhoh!] Me emme vielä tiedä niitä kaikkia yksityiskohtia, joita siellä on, mutta me tiedämme ne perusteet, joita siellä haetaan, ja ne kyllä ovat muuttamassa tiettyjä perusfundamenttejä niin paljon, että se asia ei ole aivan läpihuutojuttu. On aivan selvää, että se paketti ei tule menestymään sellaisenaan vaan siitä aletaan nyt neuvottelemaan. Suomen linja on se, että me vaadimme mailta aina omaa, itsenäistä talouspolitiikan hoitoa. Totta kai meillä on tärkeää myös se, että kotimarkkinamme, euroalue, toipuu tästä, mutta on tärkeää, että jokainen maa vastaa tulevaisuudessa myös itse siitä, että hoitaa omaa talouspolitiikkaansa hyvin. Tämä on asia, josta Suomi myös tulevaisuudessa pitää kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten on hyvä tietää, ettei Suomi vastustanut yhteisvastuuta Ruotsin tavoin. Vaikka lahjaraha muuttuisi kokonaan lainaksi, olisi suomalainen veronmaksaja silti vastuussa. Kosmeettinen vastikkeellisuus ja ehdot eivät nyt riitä. Tämän velkapaketin hyväksyminen edellyttää yksimielisyyttä jäsenmailta. Suomi voi estää paketin toteutumisen tai jättäytyä sen ulkopuolelle.

Italiassa veronkierron hinta on 190 miljardia euroa. Ajatelkaa, että Suomi maksaisi jo ennen koronaa talouttaan huonosti hoitaneiden jäsenmaiden velkoja — maiden, joilla on vaikeuksia saada edes omia kansalaisiaan maksamaan veroja. Samalla ministeri Ohisalo puhuu jo EU:nkin verotusoikeudesta.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

Kysyn ministeriltä: miten tämä kannustaa Italiaa välttämättömiin menoleikkauksiin, ja mitä te vastaatte suomalaisille, jotka maksavat kiltisti nykyiset ja tulevat verot, joita te jo suunnittelette? [Oikealta: Mikä on hallituksen kanta?]

16.04 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että Suomi ei nouse sillä, että me otamme velkaa, ja on aivan selvää, ettei Eurooppakaan nouse sillä, että me otamme velkaa. Selkeää on myös se, että koska olemme sulkeneet yhteiskuntaa tämän viruksen takia, mikä ei ole minkään maan talouspolitiikan syytä ollut, niin me laitamme nyt elvytysrahaa liikkeelle. Se, että me vain velalla ja veroilla sitä hoitaisimme, ei ole kestävä tie, ei Suomessa eikä Euroopassa, ja siksi on niin keskeistä, että tehdään niitä uudistuksia. Joissakin maissa ne uudistukset saattavat koskea esimerkiksi edustaja Junnilan mainitsemia asioita. Meillä on myös omasta takaa tekemättä aivan valtavasti uudistuksia, jotka olisi varmasti pitänyt tehdä jo vuosikymmeniä sitten, joten tämä koskee kyllä myös meitä, niin että me selviämme tästä isosta lainataakasta, joka Suomelle tulee jo nyt, [Jussi Halla-aho: Otetaanko lisää lainaa siihen?] kun me elvytämme. Se koskee monia rakenteellisia uudistuksia, joita meidän täytyy saada liikkeelle. Se koskee niin Suomessa kuin Euroopassakin ihan jokaista maata.

16.05 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suunnitellusta elvytysrahastosta lapioitaisiin rahaa maihin, joiden veroaste on matalampi kuin Suomen. Suomalaiset siis maksavat korkeampia veroja, jotta joidenkuiden muiden ei tarvitse. Tällaisiin järjestelyihin osallistumista perustellaan usein esimerkiksi sillä, että suomalainen vientiteollisuus kärsisi, jos meidän vientialueemme ajautuvat ongelmiin — ikään kuin tukien vastaanottajat käyttäisivät rahat suomalaisten vientituotteiden ostamiseen. Paljon enemmän suomalaista vientiteollisuutta auttaisi se, että sen kustannustasoa leikattaisiin esimerkiksi alentamalla työn, energian ja liikkumisen verotusta.

Kysyn samaa kuin aiemminkin: onko olemassa jokin piste, jossa hallitus on valmis toteamaan, että liittovaltioprojekti ja velkaunioni tulevat suomalaisille liian kalliiksi?

16.06 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on aina kaikessa kansainvälisessä yhteistyössä [Perussuomalaisten ryhmästä: Maksaja!] noudattanut sopimusperusteisuutta. Niinpä kaikkia niitä uusia ehdotuksia, mitä tulee, täytyy tarkastella erittäin tarkkaan paitsi perussopimusten myös Suomen perustuslain näkökulmasta. On aivan selvää, että tämä talo päättää budjetista Suomen osalta tulevaisuudessaakin. Kaikki, mihin Suomi on sitoutunut, on mennyt tämän eduskunnan sitoumuksella. Ei kannata tietenkään suhtautua vähäpätöisesti siihen, että jos Eurooppaan tulisi investointilama, niin etteikö vaikuttaisi myös vientivetoiseen Suomeen. Mutta se, mitä me olemme edistäneet läpi vuosikymmenten tässä maassa, on jokaisen maan oma vastuu talouspolitiikasta, ja sitä me edustamme edelleenkin. Eikä voi olla myöskään niin, että kriisin varjolla tehtäisiin jonkinlaisia muita asioita kuin koetettaisiin vain hoitaa sitä kriisiä. Joten siinä myös vastaus siihen, miten tärkeää on jokaisen maan itsenäinen talouspolitiikan hoito.

16.07 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto perehtyy hyvin huolella — niin kuin pääministerin sijainen Kulmuni totesi — tähän komission mittavaan elvytyskokonaisuuteen. Ja mikäli siitä löytyy Suomen mielestä korjattavaa, niin me lähdemme neuvotteluihin korjaamaan

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

sitä esitystä. Muodostamme kannan ja tuomme sen eduskunnalle ja yhdessä ajamme Suomen linjaa.

Mutta on syytä sanoa, hyvät edustajat, että nyt emme ole normaalioloissa. Suomessa on poikkeusolot. Useassa EU-jäsenmaassa on edelleen hätätila. EU:n hätätilamekanismi on aktivoitu. Useat asiantuntijat varoittavat, että tämä maanosa ajautuu kaikkien aikojen syvimpään ja vakavimpaan lamaan, talouskriisiin, joka syöksee yrityksiä konkurssiin ja ihmisiä työttömyyteen. Ja nyt on kysymys siitä, millä tavalla EU vastaa tähän koronakriisiin ja sen aiheuttamaan vakavaan talousiskuun. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Me tarvitsemme elvyttämistä, me tarvitsemme jälleenrakennuspaketin, eikä kysymyksessä ole minkäänlainen avoin seteli, [Puhemies koputtaa] lahjaraha, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä on!] vaan elvytyskokonaisuus, [Puhemies: Aika!] jonka käyttökohteet määritellään yhdessä.

16.08 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän koronakriisin takia sekä Suomi että Eurooppa tarvitsevat poikkeuksellisia tukitoimia. Uuden, kestävän talouskasvun aikaansaamiselle se on elinehto.

Kokoomuksen mielestä elpymisrahaston käytölle pitää kuitenkin neuvotella tiukat, selkeät ehdot. Jokainen maa vastaa omista veloistaan, ja tämä raha pitää sitoa tiukasti jäsenmaiden talouksien uudistamiseen, jotta tällaisia tukipaketteja tulevaisuudessa ei tarvittaisi. Lisäksi pitäisi tietää se, kuka maksaa ja milloin maksaa. Mikä hallituksen ajatus on: lisätäkö jäsenmaksuosuutta, kerätäänkö lisää EU-veroja vai otetaanko lisää lainaa, jota kukaan ei maksa? Siinä mielessä tämä muistuttaa Rinteen—Marinin hallitusohjelmaa, että ensin käytetään menot mutta ei tiedetä, mistä tulot tulevat. Hallituksen tehtävä on neuvotella Suomen kannalta järkevät ehdot. [Puhemies koputtaa] Suomi tarvitsee [Puhemies: Kysymys!] vahvan ja uudistuvan Euroopan unionin, ja olen huolissani siitä, että hallitus on irtautunut tiukkaa, vastuullista taloutta ajavasta hansaryhmästä. [Puhemies: Sitten kysymys!] Miksi siitä on lähdetty, ja kenen kanssa Suomi tekee yhteistyötä? [Paavo Arhinmäki: Ei hansaryhmää ole enää!]

16.10 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi tekee jokaisen EU-jäsenvaltion kanssa yhteistyötä, eri asioissa. Ne liittyvät erilaisiin jäsenmaiden kantoihin. Kyllä monilla Pohjois-Euroopan mailla on hyvin samankaltaisia kantoja. Suomi on tehnyt yhteistyötä — ja tekee edelleenkin — hansaryhmän jäsenten kanssa, lähinaapureidensa kanssa ja monissa muissa asioissa toisten maiden kanssa. Se on aina asia kerrallaan, minkä puolesta me toimimme ja missä yhteistyölinjassa. Suomi on kuitenkin ratkaisukeskeinen maa, ja siksi meille on tärkeää se, että löydämme aina sieltä kumppaneita. Ei ole hyvä tietenkään olla yksin ja jäädä kaikesta erimieliseksi, vaan tulee hakea niitä ratkaisuja ja vaikuttaa siihen, koska Suomella on aivan samanlainen ääni EU-pöydissä kuin kaikilla muillakin jäsenmailla. Me teemme laajaa ja hyvää yhteistyötä niin talouspolitiikassa kuin muissakin kysymyksissä aina niiden maiden kanssa, keillä on samankaltaisia linjauksia kuin meillä.

16.11 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen linja on tukea vahvaa ja yhtenäistä Euroopan unionia, [Sanna Antikainen: Maksaa muiden velkoja!] ja vahvaan ja yhtenäiseen Euroopan unioniin ei kuulu toimintatapa, jossa ajaututaan pysyviin blokkeihin, jotka asettuvat

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

toinen toistaan vastaan asiassa toisensa perään. Sen takia Suomi tekee yhteistyötä — kuten ministeri Kulmuni kuvasi — samanmielisten maiden kanssa niissä asioissa, jotka ovat tapauskohtaisesti meille kannattavia ja järkeviä, mutta toimimme aina EU:n yhtenäisyyttä tavoitellen ja vaalien. Me emme kannata itä—länsi-jakoa tai etelä—pohjoinen-jakoa. Sen kaltainen olisi vaarallista meidän tavoitteillemme.

Te kysytte, edustaja Orpo, aikooko Suomi nyt antaa ehdoita rahaa. Suomi ei tietenkään tule suostumaan mihinkään avoimeen valtakirjaan näissä tulevilla ratkaisuihin. Rahoitukseen tulee ehdollisuutta, ja se tulee sen vuoksi, että kaikki tuki — olipa se lainamuotoista tai avustusta — ohjataan monivuotisen rahoituskehityksen ohjelmien kautta, ja niissä määritellään, [Puhemies koputtaa] mihin nämä varat käytetään.

16.12 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miten ja millä ennakkokannalla Suomi osallistui ja pyrki vaikuttamaan tähän merkittävään elvytysesitykseen? Pääministeri Marin totesi Kultaranta-keskusteluissa, että hallitus odottaa komission esitystä ennen kuin muodostaa oman kantansa. Ministeri Tuppurainen ilmoitti komission esityksen jälkeen, että Suomi on ajanut lainojen merkittävämpää osuutta. Toisaalta ministeri Kulmuni sanoi eilen illalla, että hallituksella ei ole vielä yhteistä kantaa. Nämä viestit ovat ristiriidassa keskenään. Iso osa jäsenmaista esitti jo hyvissä ajoin oman näkemyksensä elvytysrahaston mallista ja koosta. Suomen hallitus ei kuitenkaan osallistunut tähän keskusteluun etukäteen Euroopassa. Muut maat siis olivat aktiivisia etukäteen, Suomi ei. Ministeri Tuppurainen, onko Suomella ollut ennakkokanta elvytysrahastoon, ja jos on, niin mikä se oli? Miten hallitus pyrki etukäteen vaikuttamaan tähän komission esitykseen?

16.13 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys, koska Suomen kannalta aina oikea-aikainen EU-ennakkovaikuttaminen on se, millä tavalla ratkaistaan meidän tuloksellisuus. Tämähän oli elvytyskokonaisuus, jossa on myös tämä monivuotinen EU:n rahoituskehys, ja siihenhän Suomen kannat ovat tiedossa. Me olemme ottaneet siihen kantaa ja niitä kantoja vieneet määrätietoisesti eteenpäin. Sen lisäksi on tietysti tärkeää, että meillä on näkemys siitä, mitä tuleman pitää, ja olemme ennakkovaikuttaneet. Tätä ennakkovaikuttamista tehdään ennen kaikkea epävirallisissa ministeriyhteydenpidoissa mutta myös virkamiestasolla niin sanotuissa sherpa-kokouksissa, ja siellä me olemme viestineet siitä, että jos elvytystä rakennetaan, ensisijaista olisi, että se olisi lainarahoitusta, jotta tiedetään, miten se maksetaan takaisin. Tämä on ollut meille koko ajan se lähtökohta, että mikäli elvytysrahastoa tehdään, niin sen täytyy olla kaikille selkeä ja tarkkarajainen ja Suomen vastuiden täytyy olla tiedossa hyvissä ajoin etukäteen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys EU-komission elpymisrahastoesityksestä (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 72/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laukkanen, sama kysymyskokonaisuus.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

Keskustelu

16.14 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Euroopan komissio tosiaan julkaisi eilen esityksensä unionin monivuotisesta rahoituskehyksestä, noin 750 miljardia elpymisrahastoon. Tästä valtaosa valuisi kuitenkin Italialle ja Espanjalle avustuksena. Suomen saama osuus avustuksista olisi noin 3,7 miljardia, mutta samalla maksuosuutemme olisi pitkälle toistakymmentä miljardia. EU ottaisi elpymisrahastoa varten ensimmäistä kertaa historiassaan merkittävän suuruisen lainan, jonka EU-maat maksaisivat takaisin jäsenmaksujen muodossa, eli kuka vielä tietää, millaiseksi tämä maksuosuus lopulta muodostuu. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä sanoo kokeneen parlamentaarikon Mauri Pekkarisen tavoin ”ei” tällaiselle paketille, ehdottomasti ”ei” vastikkeettomalle rahanjaolle. [Timo Heinonen: Pekkarista ikävä!] Miten Suomen hallitus suhtautuu tämänkaltaiseen ehdotukseen [Puhemies koputtaa] avoimen rakentavasti, kun se ilmiselvästi rikkoo [Puhemies: Aika!] EU:n aivan keskeisimpiä periaatteita ja sääntöjä?

16.15 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että kun tehdään uusia esityksiä, niin ne vaativat laajan eurooppalaisen tuen ja niitä pitää harkita siten, että ne saavat poliittisen tuen eurooppalaisilta, että taloudelliset luvut ovat selvillä. Eduskunnan täytyy saada tiedot niistä kaikista vastuista, jos Suomi lähtee mukaan — mihin lähtee mukaan, minkälaisella summalla — siitä, että nämä ovat tarkkarajaisia. Me tiedämme, että budjettisuvereniteetti on vain ja ainoastaan tässä talossa, ja tämä vaatii myös oikeudellista harkintaa ja erittäin tarkkaa tutkintaa. Me tiedämme, että Suomen perustuslaki on hyvä ja tiukka, ja se lähtee kyllä siitä, että kaikkien näiden yksityiskohtien täytyy olla tiedossa. Meillä ei ole vielä niitä yksityiskohtia olemassa, ja siksi Suomi lähtee tietenkin neuvottelemaan siitä, että me saamme tuon esityksen paremmaksi, koska tuollaisenaan ei ole tietenkään mahdollista, että se tulisi menestymään. Siltä pohjalta lähdemme, ja eduskuntaa varmasti informoidaan, [Puhemies koputtaa] kun hallitus on asiaa käsitellyt.

16.16 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komission esitys tästä elpymisrahastosta on kyllä periaatteellisesti erittäin suuri askel, se on askel kohti liittovaltiokehitystä. Kristillisdemokraatit eivät voi hyväksyä tällaista yhteisvastuullista velkaa eivätkä myöskään tulonsiirtounionia. EU:n perussopimuksissa on selkeästi määritelty, että unionia ei saa rahoittaa velaksi eikä myöskään toisten jäsenmaitten velkoja ottaa toisten jäsenmaitten kontolle. Tämä velkojen maksu ja myöskin maksutapa ovat tällä hetkellä hämärän peitossa. On puhuttu jopa siitä, että EU:lle saataisiin verotusoikeus, ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin täällä hallituksen riveistä ministeri Ohisalo on jopa kannattanut tämäntyyppisiä ajatuksia. Arvoisa hallitus, olisin nyt kysynyt: onko Suomella kanttia sanoa ”ei” tälle esitykselle? Se aivan selkeästi rikkoo paitsi EU:n perussopimuksen keskeisiä kohtia myöskin Suomen perustuslakia ja sitä, millä perustuslaissa [Puhemies koputtaa] ja perustuslakivaliokunnassa [Puhemies: Aika!] on edellytetty vastuitten tarkkarajaisuutta.

16.18 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy tietysti huolella tutkia ja kuunnella lainoppineita ja perustuslakivaliokunnassa käydä läpi, mikä on se oikeusperusta, mille komissio on tämän oman

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

esityksensä rakentanut. En ole itse siitä vielä valmis sanomaan viimeistä sanaa, koska komissio on oman esityksensä antanut todeten sen olevan EU:n perussopimusten mukainen. Komissio ei ole siis lähtenyt itse rikkomaan omia perussopimuksiaan, vaan kyllä perussopimuksista löytyy artikla, jossa todetaan, että EU:lla voi olla omia tuloja, muitakin kuin jäsenmaksuista koostuvia tuloja. Samoin komissio on tälle rakentanut oikeusperustan: se perustuu niin sanotulle solidaarisuusartiklalle, jossa vedotaan luonnonkatastrofin aiheuttamaan hätätilaan unionissa, jolloin EU voi jäsenmaitaan tukea. Ja luulen, että tässä pandemiassa, tässä koronakriisissä, on aika monen mielestä kyseessä luonnonkatastrofin kaltainen tilanne, jossa jäsenmailta myös kysytään solidaarisuutta toista kohtaan. [Puhemies koputtaa] Mutta sellaista tilannetta ei synny, että me ottaisimme toisten olemassa olevia velkoja yhteisvastuullisesti maksettavaksi. Se ei käy.

16.19 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomessa leipäjonot kasvavat, Suomessa työttömyys kasvaa, pienituloisten ahdinko kasvaa. Koronakriisi on osunut tänne, Suomeen. Mitä tekee EU? Se pistää Suomen maksamaan miljarditolkulla Italiaan, Kreikkaan ja Espanjaan. Suomelle suunniteltu osa EU:ssa on ikuinen velkavankeus. Komission tarkoituksena on estää uudet brexitit eli jäsenmaiden erot EU:sta, eli tehdään EU:sta eroaminen niin kalliiksi, että kukaan ei voisi ikinä lähteä EU:sta, kuten britit, ainakaan maksamatta kohtuutonta hintaa. Tätä komission pakettia ajavat kansanedustajat eivät aja enää Suomen asiaa, vaan he ajavat EU:n asiaa. Kysyn hallitukselta: onko itsenäisyytensä palauttanut Iso-Britannia [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä mielestänne huonommassa asemassa kuin Suomi? [Iiris Suomela: Aika selkeästi!]

16.20 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU ei ole mikään pakkoyhteisö. EU ei pakota ketään jäsenmaata sen paremmin mukaan kuin pysymään mukana. EU:sta pääsee pois, niin kuin brexit osoittaa. Toki siinä täytyy neuvotella ehdot, ja tulevasta suhteesta Ison-Britannian kanssa käydään parhaillaan neuvotteluja, ja ne eivät ole olleet kovin helppoja. Me emme vielä tiedä, millaiseksi tuleva kauppasuhte Ison-Britannian kanssa muodostuu ja käykö tässä niin, että saarivaltion talous alkaa kukoistamaan. Tämä kaikki jää nähtäväksi.

Mutta Suomen kannalta on kyllä tärkeää, että me olemme mukana tässä eurooppalaisessa yhteistyössä, koska se on meidän kotimarkkinamme. Se on meille se kaikkein tärkein vientimarkkina. Meidän kohtalomme ovat yhteenkiedotut. Emme voi kuvitella, että pärjäisimme jotenkin paremmin ulkopuolella, kun 40 prosenttia meidän bruttokansantuotteen meidän menee vientiin. Meidän etumme ovat yhtenäisiä, ja sen takia me olemme aktiivisesti EU:n eturivissä vaikuttamassa ja huolehtimassa siitä, että Suomen ääni unionin täysivaltaisena jäsenenä kuuluu [Puhemies koputtaa] päätöksenteossa.

16.21 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täytyy ymmärtää se, että vuonna 12 käytännössä kuitenkin syvennettiin paljon yhteisvastuuta Euroopassa. Tällä hetkellä yhteisvastuuta syntyy EVM:n kautta, ja sitä syntyy Euroopan keskuspankin kautta valtavia summia. Itse Euroopan unioniin kuulumisen tuo meille yhteisöllisyyttä, ja tämä kaikki pitää ymmärtää tähän pohjalle.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

Nyt on hyvä, että kun tätä uutta rahoitusvälinettä neuvotellaan, niin sitä ollaan tuomassa osaksi Euroopan unionin budjettia. Siitä tulee demokraattinen ja läpinäkyvä, ja sille voi antaa tukensa, koska silloin pystytään näkemään, millaisia ratkaisuja tehdään — demokraattisesti ja avoimesti. Mutta silloin tullaan niihin ehtoihin ja edelleen siihen neuvotteluun. On Suomen hallituksen tehtävä neuvotella Suomen kannalta parhaat mahdolliset ehdot, pitäen kiinni niistä meidän pitkistä periaatteista.

Kun te sanoitte, ministeri Tuppurainen, että Suomi tapauskohtaisesti tekee yhteistyötä, niin kyllä pohjoisten pienten Euroopan maiden talouslinja on juuri nyt se paikka, missä sitä yhteistyötä [Puhemies koputtaa] sen niin sanotun hansaryhmän [Puhemies: Kysymys!] kanssa pitää tehdä, jotta meillä on liittolaisia. [Timo Heinonen: Eikö näin? Miksi ei? — Paavo Arhinmäki: Koska hansaryhmää ei ole enää olemassa!]

16.23 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Täältä salista tulee jo vastauksia. — Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo, yksi tapa arvioida tätä on tietysti tarkastella siltä kannalta, että Suomi on euromaa, eli toisin kuin naapurimaamme Ruotsi ja Tanska me olemme valinneet sen, että me olemme yhteisvaluutassa. Se on jo yksi luonteva tapa ikään kuin arvioida sitä, miten Suomi suhtautuu tähän Eurooppa-politiikkaan.

Toki me olemme valmiita tekemään yhteistyötä — esimerkiksi sisämarkkinoitten syventämiseen liittyvissä kysymyksissä tai valtioneuvoston päätöksiin liittyvissä kysymyksissä, kauppapolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä — silloin kun se on meidän kaikkien kannalta järkevää, mutta senkaltaisen pysyvien blokkien luominen olisi tässä tilanteessa kyllä onnetonta, koska Euroopan unioni on vahva silloin, kun se on yhtenäinen.

Tämän hallituksen tavoitteena on tukea vahvaa ja yhtenäistä Euroopan unionia, joka kykenee ratkomaan aikamme suuria globaaleja kriisejä. Niitä globaaleja kriisejä ovat muun muassa ilmastohaaste, kasvava eriarvoisuus mutta myöskin kasvavat suurvaltapolitiittiset jännitteet, [Puhemies koputtaa] kauppapolitiittiset riidat, ja nyt tarvitaan unionia, joka kykenee toimimaan.

16.24 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Teemakohtaisesti Suomi tekee aina yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa. [Ben Zyskowiec: Olisiko tässä sellainen teema?] Minä olen tänään puhunut oman ruotsalaisen kollegani kanssa, eilen itävaltalaisen kollegan kanssa. Teen erittäin tiivistä yhteistyötä monien lähinaapureiden kanssa, mitä tulee talouslinjauksiin, [Välihuutoja oikealta] ja on aivan selvä, että joissain toisissa kysymyksissä, mitkä liittyvät vaikkapa maatalouteen tai metsiin tai liikenteeseen, voikin olla eri maat, joilla on samankaltaisia painotuksia kuin Suomella. Siksi Suomi tekee yhteistyötä kaikkien kanssa ja kulloinkin etsii sitä parasta linjaa, joka auttaisi myös sen suomalaisen näkemyksen eteenpäinviemistä, joten Suomi toimii erittäin aktiivisesti ja rakentavasti aina eurooppalaisissa pöydissä ajaen suomalaisten veronmaksajien etua, mitä tulee taloudellisiin kysymyksiin, ajaen Suomen etua. Se on meidän tehtävämme, ja totta kai meille on keskeistä, että Eurooppa selviää myös näistä vaikeista asioista, jotka tästä koronaviruksesta ovat aiheutuneet.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

2.3. Suullinen kysymys EU-komission elpymisrahastoesityksen painotuksista (Anders Adlercreutz r)

Suullinen kysymys SKT 73/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Samaan asiakokonaisuuteen on esittänyt kysymyksensä edustaja Adlercreutz.

Keskustelu

16.25 Anders Adlercreutz r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Diskussionen kring kommissionens förslag går het i Europa, också här i salen, och av goda skäl. Coronakrisen har varit en ekonomisk katastrof på flera håll, och det är viktigt att de krisdrabbade länderna stöds — också av egna själviska skäl, helt som minister Tuppurainen så väl lade fram. Men trots det måste det här förslaget filas ännu. Andelen rena bidrag är stor i förhållande till andelen lån, och här borde vi hitta en bättre balans.

Arvoisa puhemies! Tämä EU-komission esittämä elpymisrahasto tulee nyt perusteelliseen käsittelyyn, ja esitystä on selvästi vielä viilattava. Avustusten osuus kokonaisuuteen nähden on suuri.

Samalla on tärkeää, että varat käytetään tukemaan niitä rakenteellisia muutoksia, joita meidän muutenkin pitää tehdä, kuten vihreää siirtymää, esimerkiksi. Kysyn täten ministeri Tuppuraiselta: miten voimme varmistaa, että rahoituspakettia käytetään ympäristön kannalta tärkeään vihreään siirtymään ja EU:n kilpailukykyä parantaviin rakenteellisiin muutoksiin ja että se ei valu juokseviin menoihin? Näin EU-mailla olisi tulevaisuudessa paremmat valmiudet kohdata kriisejä.

16.26 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Adlercreutzille erinomaisesta kysymyksestä. Nyt on aika luoda se kasvutarina, jolla tämä maanos, Eurooppa, ja Suomi sen mukana, nousee uuteen kestäväan kasvuun. [Perussuomalaisten ryhmästä: Velkaunioni!] Se kasvutarina rakentuu ennen kaikkea kahden varaan: Green Dealin — vihreän kestäväan kasvun — [Perussuomalaisten ryhmästä: Liittovaltio!] ja digitalisaation — paremman tutkimus- ja tuotekehitysympäristön. Näihin kahteen myös tämä elpymiskokonaisuus tähtää, ja se toteutetaan sillä tavalla, että kaikki rahoitus, niin laina kuin avustukset, jaetaan monivuotisen rahoituskehityksen ohjelmien kautta. Nämä ohjelmat on tarkoitus kytkeä EU:n talouspolitiikan ohjausjaksoon, jonka yhteydessä komissio antaa kullekin jäsenmaalle maakohtaisia suosituksia liittyen muun muassa uudistuksiin, niihin rakenneuudistuksiin, joita kunkin maan niin talous kuin muu yhteiskunta tarvitsee ja kaipaa, esimerkiksi samapalkkaisuuteen tai vähähiilisyyteen tai pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan, nuorisotyöttömyyden torjuntaan ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa] Tämän talouspoliittisen ohjausjakson kautta nämä varat on tarkoitus [Puhemies koputtaa] ehdollistaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys EU-maiden lainanmaksukyvystä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 74/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä samaan asiakokonaisuuteen, edustaja Harkimo, Liike Nyt.

Keskustelu

16.27 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies! Kun tämä idea on syntynyt Saksan ja Ranskan välillä, niin on selvää, että ne myös haluavat pelastaa omat pankkinsa, kun haluavat jakaa suoria tukia. Tämä on päivänselvää. Mutta kun tässä on myös iso lainapotti kyseessä ja me haluamme jakaa lisää velkaa maille, jotka ovat jo nyt ylivelkaantuneita, ja kun tiedämme, että jossain vaiheessa tulee EKP:stä vielä isompi lainapaketti, ajaudumme siihen tilanteeseen, että meidän on pakko antaa lainoja anteeksi. Se seuraa tämän jälkeen. Näiden lainojen anteeksiannon yhteydessä maille on asetettava selvä tiekartta. Lainojen anteeksiannon jälkeen tämän rahanpainamisen eli lainojen lisäämisen tulee loppua. Miten te, hallitus, kuvittelette, että maat, kuten Italia ja Espanja, tulevat selviämään jatkuvasta lainanotosta, kun ne ovat jo nyt melkein maksukyvyttömiä?

16.29 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se, että olemme tässä tilanteessa koronaviruksen seurauksena, ei ole tietenkään minkään maan talouspolitiikan syytä. Sille ei ole voinut kukaan yhtään mitään, että virus on tullut Eurooppaan. Mutta siinä tilanteessa, jossa monilla maille on ollut ongelmia suoriutua niistä sitoumuksista, joita yhdessä olemme eurooppalaisella tasolla maille laittaneet, on aivan keskeistä, että niistä säännöistä täytyy pitää kiinni, ja siksi Suomi korostaa aina oikeusperustaa, sääntöpohjaisuutta, ja tämä koskee myös meitä.

Myös Suomen valtionvelka tulee kasvamaan varsin paljon. Siksi on tärkeää, että me pystymme hallitsemaan sitä velkaa, ja siksi ei Suomi — eikä Eurooppakaan — tule pelkällä velalla tästä selviytymään eikä toisaalta veroillakaan selviytymään. Se vaatii uudistuksia, ja meidän kohdallamme ne ovat varmasti erilaisia uudistuksia kuin monissa muissa maissa.

Mutta se, että jokainen maa hoitaa itse oman talouspolitiikkansa ja on itse vastuussa myös omasta velastaan, jonka on [Puhemies koputtaa] sinne aikaansaanut, on keskeistä myös meille tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hassi.

16.30 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkein kalleimmaksi tulisi, jos Eurooppa päästettäisiin vajoamaan pitkittyneeseen, syvään koronalamaan. Suomen viennistäkin yli puolet suuntautuu EU-maihin. Se, miten muiden EU-maiden talous jaksaa, vaikuttaa väistämättä myös meihin.

Komission eilen julkistamassa ehdotuksessa erinomainen piirre on juuri se, mistä ministeri Tuppurainen puhui, eli lyödään kaksi karpästä yhdellä iskulla: valtaosa niistä inves-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

toinneista, joilla elvytettäisiin Eurooppaa ylös koronalamasta, suuntautuu kohteisiin, joilla myös hillitään ilmastomuutosta, rakennetaan kestävää tulevaisuutta. Mielenkiintoinen piirre komission ehdotuksessa on myös se, että ainakaan osittain ei rahoitettaisi jäsenmaiden jäsenmaksuilla tai jäsenmaiden takauksilla vaan uusilla tulonlähteillä, kuten muovijätteen tai hiilidioksidipäästöihin kohdistuvilla veroilla, siis saastuttamiseen kohdistuvilla veroilla. [Perussuomalaisten ryhmästä: Lisää veroja!] Miten hallitus suhtautuu [Puhemies koputtaa] tähän?

16.31 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio esitti jo alun alkaen vuonna 2018 EU:n monivuotisen rahoituskehysten uusiksi tulonlähteiksi kolmea uutta tuloa: muun muassa tätä muoviin perustuvaa maksua, päästökauppatuloihin perustuvaa maksua ja sitten yhteiseen yhteisöveropohjaan perustuvaa maksua. Näistä kaikista Suomi kävi jäsenmaiden kanssa keskusteluja, kun olimme EU-puheenjohtajamaa, ja päädyimme itse siihen, että eniten kannatusta sai tämä muoviin perustuva maksu. Ja nyt on niin, että tämä on sisällytetty tähän komission ehdotukseen tulevalle rahoituskehyskaudelle, eli Suomen tekemä työ on tuottanut tulosta ja yksi uusi oma vara voitaneen ottaa käyttöön jo nyt tulevalla rahoituskehyskaudella.

Mutta nämä kaikki muut — kun on keskusteltu EU:n erilaisista uusista verotulonlähteistä, digiverosta tai muusta — jäävät keskusteltavaksi tuleville vuosille. Tämän tulevan rahoituskehysten aikana tulisi voida sopia, ottaako EU käyttöön tällaisia uusia omia varoja [Puhemies koputtaa] vai mennäänkö jatkossakin näillä jo tutuksi tulleilla tulonlähteillä.

16.32 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka tämä paketti on valtava ja sitä on toki syytä arvioida erittäin kriittisestikin, niin silti minua hämentää se, että tästä ikään kuin maalataan semmoinen musta mörkö. Elinkeinoelämän keskusliitto esimerkiksi totesi, että ilman vahvoja yhteisiä toimia EU ei elvy kriisistä ja uhkana on pitkä investointilama. Se olisi myrkkyä Suomen viennille, josta 60 prosenttia, kuten edustaja Hassi sanoi, menee EU:hun.

Sen sijaan tässä on luotu sellaista mielikuvaa, että näillä päätöksillä — kun mietitään, mihin Suomi sitten aikanaan menee — Suomi menisi liittovaltioon tai Suomi rikkooisi bailout-sääntöjä ja vastaisi toisten maitten veloista. Haluan yksiselitteisen vastauksen: Ajautuuko Suomi liittovaltioon? Vastaako Suomi toisten maitten veloista? [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastaus on kyllä!]

16.33 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisten maiden veloista, siitä mitä sinne on kertynyt holtittoman talouspolitiikan seurauksena, eivät voi muut maat alkaa vastaamaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja kaikkeen, mihin Suomi menee mukaan, se menee yhteisillä päätöksillä siitä, mitä me olemme valmiita tekemään sen eteen, että Suomeen ei tule vaikkapa investointilamaa meidän vientiteollisuudellemme, koska meidän teollisuuden rakenne on sen kaltainen, että kotimarkkinan menestyminen on meillekin tärkeää. Siksi on myös yrityksiä ja elinkeinoelämää ajatellen keskeistä, ettei voi olla niin, että veronkiristykset olisivat ratkaisu tähän, vaan meidän täytyy tehdä enemmän työtä, nostaa työllisyysastetta, tehdä rakenteellisia uudistuksia, niin että meille syntyy kestävä kasvua ja että tämä maanosana on kilpailukykyinen Yhdysvaltoja tai Kiinaa ajatellen. Joten se, että eurooppalaiset yritykset pärjäävät maail-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

malla, että suomalaiset yritykset pärjäävät maailmalla, on kyllä tämänkin kansantalouden [Puhemies koputtaa] aivan keskeinen kulmakivi.

16.34 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuunteli edustaja Tavion puhetta, niin jäi mietityttämään, miksi nyt koronakriisissä kritisoidaan tukea, kun te itse olitte valmiita 86 miljardin euron Kreikka-pakettiin — te ja kaikki perussuomalaiset kansanedustajat. [Mika Niikko: Ei pidä paikkaansa!] Se, että nyt tuetaan työllisyyttä, nyt tuetaan elpymistä, on teille myrkkyä, mutta te kyllä liputitte Kreikka-paketin puolesta. Siinä en näe kovin suurta logiikkaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hallituksen kyselytunti!]

Arvoisa puhemies! EU-maiden talouden nostaminen on Suomen etu. Yli puolet meidän viennistämme menee EU-maihin, mutta paketissa on monta kriittistä kohtaa, joihin pitää puuttua. Ensimmäinen on se, ettei tästä missään tapauksessa tule pankkituki. Miten varmistetaan se, että ne varat menevät elvytykseen ja työhön, eivät pankkeihin Saksaan ja Ranskaan? Miten huolehditaan budjettisuvereniteetista [Puhemies koputtaa] niin, että jatkossakin meidän talouspolitiikkamme on omissa käsissä? [Puhemies: Aika!] Ja vielä kysymys: voisiko yhteisiin varoihin hiiliveron ja muoviveron lisäksi tulla esimerkiksi transaktiovero? [Sanna Antikainen: Lisää veroja!]

16.35 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä EU-laajuiset tai vielä laajemmat verot, jotka vaikuttavat globaalisti, liittyen vaikka lentoveroon tai siihen muoviveroon, jota Suomikin on nyt edistämässä, eivät voi tietenkään olla kansallisia kysymyksiä, vaan niiden täytyy olla kansainvälisiä kysymyksiä. Nyt niistä aletaan neuvottelemään, mutta tietenkään pelkillä veronkiristyksillä tämä maanosa ja manner ei nouse vaan tarvitaan sitä, että me olemme aidosti kilpailukykyisiä verrattuna muihin maanosiin.

Mitä tulee sitten tähän tukeen, niin on keskeistä, että jokainen maa hoitaa omaa talouspolitiikkaansa vastuullisesti, ja on myös tärkeää, että ei ole napanuoraa valtioiden ja pankkien välillä. Suomi jos mikä tietää sen kaikista kovimman kautta, kun 90-luvulla täällä tehtiin isot reformit myös pankkeihin. Valitettavasti tätä ei ole edelleenkään kaikkialla tehty eikä kaikilta osin ole noudatettu niitä sääntöjä, joita yhdessä on sovittu. Siksi sääntöpohjaisuus on niin keskeistä, että sitten kun tulee ongelmia ja hätää, ei tarvitsisi alkaa tulkinnoista käymään kiistoja.

16.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio on nyt oman ehdotuksensa elpymisrahastoksi antanut, ja selvää on, että kun Suomi nyt muodostaa oman kantansa, niin se muodostaa sen omista kansallisista lähtökohdistaan näitä neuvotteluja varten. Mutta yhtä selvää on se, että kyllä Suomen kansallinen etu on se, että Eurooppa tästä elpyy, ja sen massiivisen kriisin takia, joka nyt meitä on kohdannut, on vaikea nähdä, että se tapahtuisi ilman eurooppalaisia yhteisiä toimia. Samaan aikaan tässäkin kriisissä on pidettävä kiinni niistä periaatteista, että jokainen maa vastaa omasta taloudestaan ja vastaa omista veloistaan.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä näkee, että nyt pitää pystyä vaikuttamaan tähän pakettiin ja korjaamaan sitä. Teen kolme ehdotusta: Ensinnäkin yksi on se, että tätä pitää pystyä merkittävästi suuntaamaan lainapainotteisuuteen avustuspainotteisuudesta. Toiseksi tuen pitää olla ehdollista, läpinäkyvää. Sitä pitää voida valvoa, ja siinä pitää olla

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

myös velvoite laittaa taloutta kuntoon. Kolmanneksi pitää katsoa myös Suomen oman saannin perään, esimerkiksi [Puhemies koputtaa] tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Ja vielä lopuksi: [Puhemies: Aika!] pitää lähteä siitä, että Suomen budjettisuvereniteetista pidetään kiinni. Miltä nämä kuulostavat?

16.38 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että jos tämänkaltaiset asiat — eduskunnan budjettisuvereniteetti, ehdollisuus, tarkkarajaisuus — eivät toteudu, niin ei Suomi voi olla matkassa sellaisessa, ja siksi ne ovat niitä lähtökohtia, joiden puolesta me olemme koko ajan tehneet työtä. Ennen kuin komissio edes esitti omaa pakettiaan, Suomi on aina korostanut sitä, että me arvostamme lainapainotteisuutta. Kun tähän tulee nyt uusia elementtejä siinä, että tehdään myös isoja avustuksia, niin voi olla niin, että... Jos ajatellaan vaikka avustuksia tieteeseen ja tutkimukseen tai aluekehitykseen nykyistenkin ohjelmien kautta, niissä on aina olemassa ehtoja. Tästä ainoastaan alkaa nyt iso, iso neuvottelu siitä, mihin suuntaan Suomi pystyy tätä pakettia parantamaan. Mutta eduskunnan budjettisuvereniteetti, tarkkarajaisuus ovat niitä asioita, joita ilman Suomi ei pysty asiaa hyväksymään, joten niiden pohjalta Suomen perustuslakia noudattaen me teemme työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Uskon, että tästäkin asiasta keskustellaan vielä monta kertaa. — Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa: edustaja Lepomäelle ja sen jälkeen alkuperäisen kysymyksen esittäjälle edustaja Junnilalle.

16.39 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te ministerit totesitte, että olette käyneet verrokkimaidemme, kumppanimaidemme, kanssa keskusteluja ja teillä on ollut ehtoja ennen komission esitystä. Voisiko kohtuudella pyytää, että julkisaisitte ne ja kertoisitte niistä myös hyvissä ajoin etukäteen, että voidaan käydä näin laajoista asioista kansalaiskeskustelu Suomessa?

Vai voiko olla niin, että mahdollisesti syy, miksi ette ole enää tehneet yhteistyötä kanssaryhmän kanssa, on se, että Suomi on lipumassa heikon talouspolitiikan maaksi? Ministeri Kulmuni puhui sen puolesta, että valtiot vastaavat omasta talouspolitiikastaan ja tekevät vaadittavia rakenneuudistuksia. Kuitenkin on niin, että Suomella, tai Marinin hallituksella pikemminkin, ei ole ollut minkäänlaista kiirettä tehdä minkäänlaisia uudistuksia. Alijäämä on tänä vuonna 20 miljardia ja tästä eteenpäin joka vuosi 10 miljardia, vaikka näillä meidän verrokkimaillamme alijäämä muuttuu ylijäämäksi jo parin vuoden päästä. [Puhemies koputtaa] Milloin laitatte Suomen eurokuntoon?

16.40 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koronakriisistä johtuen Suomi velkaantuu tänä vuonna erittäin rankasti, se pitää paikkansa. [Ben Zyskowicz: Ei sitä kysytty!] Kokoomus on käsittääkseni esittänyt vielä suurempia menolisäyksiä kuin tämä hallitus, joten velkaa kyllä nyt otetaan paljon, mutta ei ihan niin paljon kuin kokoomus on esittänyt. [Timo Heinonen: Höpsis!] Sitten on myös niin, että sen vastapainona meidän täytyy pystyä myös taittamaan tuo velkaantuminen, ja se tulee vaatimaan erittäin massiivisia rakenteellisia uudistuksia, ja jos niitä uudistuksia ei pystytä tekemään, se tulee vaatimaan erittäin mittavia budjettisäästöjä, se tulee vaatimaan verojen muutoksia. Ihan samanlaisessa tilanteessa ovat monet eurooppalaiset maat — joka ikinen maa.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

Meidän taloutemme pitäisi olla niin hyvässä kunnossa, että kun tulee tämänkaltainen tilanne, me voisimme vahvemmin elvyttää. Viime vuosikymmenen aikana Suomi ei selviytynyt finanssikriisistä kertaakaan ylijäämäiseksi, ja siinä mahtaa olla kokoomuksellakin oma osansa.

16.41 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä velkapaketissa Suomi vastaisi muiden maiden veloista ja nimenomaan saksalaisten ja ranskalaisten rahoituslaitosten sitoumuksista Italiaan ja Espanjaan, vaikka edustaja Arhinmäki muuta väittää. Ministeri Tuppurainen vastasi, että Suomi vaikuttaa ties missä pöydissä ja etua ajetaan kaikkialla ja hyvin ajetaan. Siksi kysyn ministeri Kulmunilta: pitääkö paikkansa, että ministeri ei 9. huhtikuuta vaatinut perustuslakivaliokunnan edellyttämää ehdollisuutta vaan hyväksyi silloin euroryhmän päätöksen lainojen ehdollisuuden poistamisesta?

Lisäksi kysyn Tuppuraiselta: miten neuvottelut ovat mielestänne edenneet, jos tarkoitus oli saada lainapainotteinen paketti, joka sisältää ehtoja ja vastikkeellisuutta? Nyt kuitenkin kaksi kolmasosaa siitä on puhdasta lahjarahaa, 500 miljardia euroa, ilman ehtoja, ilman vastikkeellisuutta ja vielä siten, että kun muut maat saavat, niin Suomi maksaa ja kohta ilmeisesti maksaa vielä vähän lisää veroina. [Puhemies koputtaa] Tämä heikentää suomalaisten yritysten ja suomalaisen julkisen palvelutuotannon tilaa ja kaikkia niitä asioita, [Puhemies koputtaa] joita ministeri Tuppurainen korosti.

16.42 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen EU-vaikuttamisen linjahan on varsin avoin. Se kanta tulee aina eduskuntaan, ja siihen kantaan pääsee oppositio vaikuttamaan valiokunnissa. Perustuslakivaliokunta on kahteen otteeseen käsitellyt sitä asiaa, johon edustaja Junnila tässä viittasi — Euroopan vaikausmekanismien ehdollisuutta — ja suuri valiokunta on minulle myöntänyt kannan, kun olen lähtenyt Suomea edustamaan, joten meillä se vaikuttaminen tapahtuu etukäteen — etukäteen tapahtuu meillä se kannanmuodostus. Niistä kaikista kannoista te voitte lukea, että Suomi on aina kannattanut ehdollisia ratkaisuja, Suomi on kannattanut lainapainotteisia ratkaisuja, tarkkarajaisuutta, budjettisuvereniteettia. Nuo kannat ovat täysin avoimia, ne ovat suuren valiokunnan sivuilta luettavissa ja perustuslain tulkinnan mukaisia, ja niiden pohjalta me toimimme. On hienoa, että Suomella se vaikuttaminen on etukäteistä eduskunnan kautta eikä jälkikäteistä, kuten monissa maissa on.

16.43 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Junnila, Suomen Eurooppa-politiikka lähtee siitä, että me hoidamme Suomen etua parhaiten toimimalla avoimesti ja rakentavasti ja vieden omia esityksiämme eteenpäin ilman, että tyrmäämme asioita ikään kuin nelirajajarrutuksessa jo heti ovelta. Asioita saadaan lävitse silloin, kun niistä yhdessä neuvotellaan. Suomi näissä ennakkokeskusteluissa piti esillä sitä, että meidän näkemyksemme mukaan kaikkien kannalta olisi parempi, että tämä elvytyskokonaisuus muodostuisi enempi lainapainotteiseksi. Nyt me olemme saaneet tästä komission esityksen, mutta tämä on vasta komission esitys, ja nyt ne todelliset neuvottelut alkavat. Ne käydään Eurooppa-neuvostossa Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Charles Michelin johdolla. Siellä Suomen pääministeri Sanna Marin edustaa Suomea eduskunnasta saatavan mandaatin perusteella, ja siellä sitten päätetään, millainen lopputulos on Suomen kannalta paras. Emme me sinne ehdoita mene. Yksi ehdollisuus, joka tässä on vielä jäänyt mainitsematta, on oikeusvaltioperiaate. Se on ko-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

mission esityksessä mukana, ja [Puhemies koputtaa] me pidämme huolta siitä, että se myös lopullisesta ratkaisusta löytyy.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys hallituksen linjasta hävittäjähankinnassa (Ilkka Kanerva kok)

Suullinen kysymys SKT 75/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraava kysymys, edustaja Kanerva.

Keskustelu

16.45 **Ilkka Kanerva kok:** Arvoisa puhemies! Vakaa turvallisuus on myös terveen talouden ja hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Edellinen pääministeri ja nykyinen pääministeri ovat selkeästi ottaneet kantaa Suomen turvallisuuden eräisiin perusratkaisuihin — tarkoitan hävittäjähankintaa. Mutta nyt on ilmassa harmittavan paljon sellaista keskustelua, joka luo epävarmuutta asian ympärille — siitä huolimatta, että selvitysryhmät, selontekoryhmät ja hallitusohjelma dokumentteina antavat täysin toisenlaisen viitan yksimielisesti siitä, kuinka Suomen tulisi näissä asioissa edetä — jopa eduskuntaryhmien puheenjohtajien tasolla, mikä on aika erikoista: he ovat keskeisiä vastuunkantajia koko asiaa ajatellen. Kyse on kuitenkin siitä, onko meillä puolustuskyyä oman maamme asioiden perusteiden turvaamiseen myöskin huomenna. Kysyn pääministerin sijaiselta, ministeri Kulmunilta: onko hallitusneuvottelujen yhteydessä sovittu, että joillakin puolueilla on erivapauksia joittenkin perusasioitten suhteen, [Puhemies: Aika!] ja onko mahdollista poiketa hallituksen linjasta? Muuten tämä ei käy ymmärrettäväksi, ja sen vuoksi totean yksinkertaisesti, että nyt me tarvitsemme hyvin selkeän, yksiselitteisen kannan siitä, mikä on [Puhemies: Aika!] hallituksen linja.

16.46 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että kun Suomen taloudellinen tilanne on muuttunut koronaviruksen myötä, me joudumme sopeuttamaan hallitusohjelmaa taloudellisilta osin monestakin eri näkökulmasta. Se on aivan selvää. Mutta sitten on tiettyjä parlamentaarisia perusteita, joita edustaja Kanerva tässä hyvin luki, ja yksi niistä varmastikin liittyy Suomen turvallisuuteen ja kokonaispuolustukseen. Käsittääkseni 90-luvun laman aikana pystyttiin tekemään edellisiä mittavia hävittäjähankintoja, vaikka taloustaantuma oli suuri, ja kyllä, kun edellinen eduskunta on jo linjannut asioista yli puoluerajojen, on aivan selvä, että niitä pyritään edistämään. Kun kysymyksessä on hankinta, joka vaikuttaa 2060-luvulle asti, niin sitä ei voi aivan vähäpätöisesti heitellä edestakaisin, vaan sitä tullaan edistämään suomalaisen kokonaisturvallisuuden ja puolustuksen puolesta. [Ben Zyskiewicz: Kuulitteko, Andersson?]

16.47 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsenäisen valtion tärkeimpiä tehtäviä on luoda vakaat ja turvalliset olot kansalaisilleen. Siinä tietysti erityisen tärkeää on viisas ulko- ja turvallisuuspolitiikka mutta myös uskottavat puolustusvoimat. Osa siitä on toimivat ilmavoimat. Tämä on toki iso investointi, ja on

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

ymmärrettävää, että siitä käydään myös kriittistä keskustelua, mutta Suomi ei voi olla ilman uskottavia ilmavoimia. On hyvä muistaa, että aivan joka vaalikausi tai edes joka vuosikymmen näin isoa investointia ei tarvitse tehdä. Tällä pärjätään tuonne 2050-, jopa 2060-luvulle saakka. Hallitusohjelmassa on tästä selkeä kirjaus, ja sillä eteenpäin mennään, ja uskon, että hallitus ja eduskunta kykenevät tarvittavat päätökset tekemään, kun sen aika on. Edustaja Kanerva, homma hoidetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.48 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan hieman asian eteenpäinvientiä kysyäkseni näistä vaativista neuvotteluista, joihin pääministerin sijainen tässä viittasi: Helpottaako niiden neuvottelujen käymistä se, että jotkut suomalaiset keskeiset poliitikot esittävät julkisuudessa kantoja, että koneet ja aseistus niihin pitää hankkia jostakin tietystä tällä hetkellä keskenään kilpailevista toimittajatahoista? Helpottaako se hallituksen neuvotteluasetelmaa vai vaikeuttaako se sitä? Kertokaa yksiselitteisesti.

16.49 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämän hankkeen täytyy kestää avointa keskustelua, kriittistäkin keskustelua, ja se kyllä sen kestää. Yhtä lailla tärkeää on, että tämä on avoin ja reilu kilpailu, ja tässä hankkeessa kyllä hyvin tarkkaan pidetään siitä kiinni, että kilpailu on reilua. Meillä on aika laaja parlamentaarinen yhteisymmärrys kuitenkin siitä, että hanke toteutetaan. Viime eduskunta on siitä jo linjannut, siltä pohjalta on jatkettu valmistelua, ja nykyinen hallitus sitä eteenpäin vie, ja arvostan myös sitä, että oppositio on tälle hankkeelle ymmärrystä osoittanut. Tämäntapaiset isot investoinnit eivät voi olla hallitus—oppositio-kysymyksiä, vaan tarvitaan laaja yhteisymmärrys näistä asioista. Tämä hanke menee aivan hyvin eteenpäin tällä hetkellä. Lopulliset tarjouspyynnöt lähetetään vuoden lopulla, ja hallitus tekee tästä päätöksen ensi vuoden aikana.

16.50 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä Hornetien korvaamiskeskustelua on käyty jo pitkin viime vaalikautta kaikkien puolueiden kesken ja valio-kunnissa hyvin pitkälti, ja kyllä se konsensus on ollut lähes yksimielinen, ehkä vasemmisto vähän lukuun ottamatta. Siinä mielessä, vaikka meillä nyt on tällainen taloudellinen kriisi päällä, on hyvin ymmärrettävää se, että kuitenkin Puolustusvoimien täytyy uusia kalustoa niiltä kriittisiltä, keskeisiltä osin, kuten Ilmavoimien osalta, kuten alkuaan on jo suunniteltu.

Nyt kun tätä rahoitusta ruvetaan sitten pohtimaan, niin jos se on noin kymmenisen miljardia euroa, saammeko me sillä sen suorituskyvyn korvattua, mikäli tämä hinta ei ehkä kohtaa sitä, mitä me olemme hakeneet? Meillä on tässä suorituskyvyn parantaminen ensisijaisesti tarkoituksena eikä niinkään hävittäjien määrä. Onko puolustusministeriössä pohdittu sitä, miten näissä budjettiraameissa pysytään, jotta me saamme sen suorituskyvyn korvattua täysimääräisesti?

16.51 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Tätä on puolustushallinnossa arvioitu tietysti jo vuosienkin ajan. Se arvio on kyllä tälläkin hetkellä se, että

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

tuolla kymmenen miljardin katolla tämä voidaan toteuttaa, korvata nykyiset Hornetit täysimääräisesti. Hornetithan käytännössä vanhenevat vuosina 2025—2030, eli sinne saakka niillä voi lentää, mutta sen jälkeen ne tulevat käyttöikänsä päähän. Sen takia tuo investointi on perusteltua tehdä ensi vuonna, ja uudet koneet, mitä ne sitten ovatkaan, alkavat sitten muutaman vuoden viiveellä pikkuhiljaa korvata näitä vanhoja Horneteja.

Tämän lisäksi tarvitaan totta kai normaaliin tapaan investointeja muihinkin puolustushaaroihin, mutta lähellekään saman mittaluokan investointeja ei muualla tarvita.

Lisäksi täytyy kiinnittää huomioita esimerkiksi käyttökustannuksiin, vuosittaisiin käyttökustannuksiin, elinkaarikustannuksiin. Mutta nämä kaikki ovat mukana tässä kilpailutuksessa, myös teollinen yhteistyö kotimaan kanssa.

16.52 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on vuosikymmenten aikana rakentanut itselleen maineen kansainvälisen puolustusyhteistyön saralla. Meidät tunnetaan aktiivisena ja yhteistyökykyisenä puolustustoimijana, jolla on uskottava oma maanpuolustus. Teemme yhteistyötä niin EU:ssa kuin Natonkin kanssa. Yhteistyö Pohjoismaiden ja erityisesti Ruotsin kanssa on olennainen osa Suomen kansainvälistä puolustusyhteistyötä.

Nyt HX-hävittäjähankkeen väheksyminen ja kyseenalaistaminen horjuttaa vakavasti ja vahvasti Suomen uskottavuutta kansainvälisenä puolustusyhteistyökumppanina. Kysynkin puolustusministeri Kaikkoselta: mitä hallitus aikoo tehdä, ettei Suomen maine ja uskottavuus kansainvälisenä puolustusyhteistyökumppanina murene?

16.53 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia kysymyksestä. Näitä hävittäjähankintojaan tehdään monessa muussakin maassa. Taitaa olla lähemmäksi 20 Euroopan maata, joissa lähitulevaisuudessa tai parhaillaan korvataan vanhoja hävittäjiä. Epäilemättä monessa muussakin maassa käydään myös kriittistä keskustelua. Aivan yksimielisiä päätöksiä tuskin juuri missään tehdään, ja niin kuin sanoin, tämä täytyy kestää. Olen tavannut kollegoja eri maista, ja ei siellä nyt ole tuotu esiin huolta suomalaisen poliittisen keskustelun takia tästä hankkeesta millään tavalla. Kyllä siellä luotetaan, että Suomi pystyy sitten viime kädessä tarvittavat päätökset tekemään aivan sillä tavalla kuin on alun perinkin suunniteltu.

16.54 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nimeä mainitsematta edustajat Kanerva ja Pelkonen ainakin selkeästi viittasivat minuun, ja tietysti voin ottaa kohteliaisuutena sen, jos minun poliittiset linjaukseni ovat niin jyrkeviä, että ne horjuttavat koko Suomen puolustusta.

Mutta siitä huolimatta pidän hivenen erikoisena kokoomuksen näkemystä siitä, että Suomen historian suurimmasta ja kalleimmasta hankinnasta ei voisi käydä kriittistä julkista keskustelua. Tähän asti olen aina ajatellut, että kokoomus sentään on demokratian ja avoimen keskustelun kannalla, jossa voidaan tuoda erilaisia näkemyksiä esiin. Me olemme tuoneet esiin koko ajan sen, että suhtaudumme kriittisesti määrään, hintaan ja elinkaarikustannuksiin. Nämä pitää voida avata ja niistä pitää käydä keskustelua, ja tämän me olemme tuoneet koko ajan esille. Onko käynyt niin, puolustusministeri Kaikkonen, että kokoomus on hermostunut sen vuoksi, että Suomen kansan enemmistön näkemys mielipidemittausten mukaan [Puhemies koputtaa] näyttäisi siltä, että tämä keskustelu [Puhemies: Aika!] saa lopulta vähän tuulta siipien alle?

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

16.55 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies: Ministeri Kaikkonen vastaa!] Vaikka sanonkin, että kriittistä keskustelua täytyy pystyä käymään, niin toivoisin kuitenkin, että tästä ei tehtäisi kovin puoluepoliittista kysymystä, vaan tässä jokainen puolue ja edustaja katsoo tätä isänmaan pitkäaikaisen turvallisuuden ja edun näkökannalta. Joukko tässä salissa kyllä varmasti pystyy siihen.

16.55 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On terveellistä käydä kriittistä ja ennakkoluulotonta keskustelua julkisen rahan käytöstä ja prioriteeteista. Olen kuitenkin hiukan hämilläni siitä, että vaikka vasemmisto haluaisi lykätä 10 miljardin investointia maanpuolustukseen, sillä ei tunnu olevan paljon sanottavaa siihen, että Suomen pitäisi sijoittaa sama summa toisten EU-maiden ja Saksan ja Ranskan pankkien tukemiseen. [Vasemmalta: Hohhoijaa! — Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Jos te olette sitä mieltä, että hävittäjät ovat maanpuolustuksen kannalta väärä investointi, niin se on eri asia, mutta sellaista priorisointia on hiukan vaikea ymmärtää, että rahan lapioiminen ulkomaille menisi maanpuolustuksen kaltaisten perustehtävien ohi. Vasemmisto ei yleisesti ottaen ole ollut halukas sopeuttamaan hallitusohjelmaa muuttuneisiin taloudellisiin olosuhteisiin — viittaen vaikkapa kehitysapumäärärahoihin tai oppivelvollisuuden laajentamiseen. Kysyisinkin ministeri Anderssonilta: kuuluuko maanpuolustus teidän mielestänne [Puhemies koputtaa] valtiovallan ydintehtäviin? — Kiitos.

16.57 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan opetusministeri täällä kyselytunnilla vastaa tähän oppivelvollisuutta koskevaan osuuteen tästä kysymyksestä, [Naurua] ja on aivan totta, että en ole halukas lykkäämään tai siirtämään tätä tärkeää ja tarpeellista oppivelvollisuuden uudistamista eteenpäin, koska näen sen tämän vaalikauden keskeisimpänä koulutus- ja työllisyyspoliittisena reformina, mitä tämä hallitus tulee tekemään. Kun tässä keskustellaan elpymisestä, kun keskustellaan Suomen tiestä ja koko Euroopan tiestä ulos kriisistä, niin itse ainakin näen investointien ja panostusten koulutukseen ja osaamiseen, siihen, että me aidosti voimme huolehtia siitä, että kaikki nuoret suorittavat toisen asteen tutkinnon, olevan juurikin sellaista politiikkaa, mihin meidän kannattaakin tässä tilanteessa panostaa. Toivottavasti sama linja pätee myöskin Euroopan tasolla eli ymmärretään koulutuksen ja osaamisen merkitys työllisyydelle ja elpymiselle.

16.58 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tosiaan maa, jossa voi käydä avointa, kriittistäkin keskustelua erilaisista aiheista, koskee se sitten HX-hankintaa, EU-tukipakettia tai vaikkapa oppivelvollisuuden pidentämistä, ja hyvä niin.

Palaisin vielä tähän HX-hankintaan siltä osin, että vaikka tätä keskustelua on ymmärrettävää käydä, uskon, että tämä koronaviruksen kriisi on kuitenkin opettanut meille monia asioita, joista on syytä pitää kiinni ja ottaa oppia. Ensinnäkin, kuten edustaja Kanerva täällä jo aikaisemmin totesi, olemme todellakin huomanneet, että talous, terveys ja turvallisuus ovat kiinteästi toinen toisiinsa linkittyneitä. Toiseksi, Suomi ei ole suojassa miltyään kriisiltä. Emme ole ikään kuin missään sellaisessa suojakodissa tai teflonissa, joka suojaisi meitä mahdollisilta uusilta uhkilta. Juuri tästä syystä on tärkeää, että myös tästä HX-hankkeesta [Puhemies koputtaa] pidetään tiiviisti kiinni. Kysyisinkin [Puhemies koputtaa] vielä: te-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

keehän Suomi ratkaisunsa omista lähtökohdistaan, ei muiden maiden keskusteluun pohjaiten?

16.59 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonnollisesti omista lähtökohdista. Suomi on sotilasliittoihin kuulumaton maa, ja se tarkoittaa myös sitä, että meidän täytyy itse huolehtia omasta puolustuksestamme.

Tästä koronasta on syytä oppia monia asioita. Kun tuli tällainen kansainvälinen kriisi, niin huomattiin, että maskipula iskee meihin ja samaan aikaan moneen muuhunkin maahan maailmalla. Oli mahdotonta saada maskeja maailmalta, ainakaan äkkiä, ainakaan hyvälaatuisia kovin nopeasti, ja taitaa vieläkin olla vähän tekemistä tämän asian kanssa. Meitä ei tällä hetkellä sotilaallinen kriisi uhkaa, mutta voimmeko sanoa varmuudella kymmeneksi vuodeksi eteenpäin, että mitään ongelmaa tässä suhteessa ei tulisi? Jos sattuisi tulemaan, hyvät kansanedustajat, niin siinä tilanteessa on erittäin vaikea lähteä hakemaan puolustusmateriaalia maailmalta. Se on myöhäistä siinä vaiheessa. Nämä asiat pitää hoitaa ajoissa kuntoon. Viisas varautuu kaikkeen. Siitä tässä on kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Kanerva alkupe-
räisen kysymyksen esittäjänä.

17.00 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että tässä nyt pidettäisiin kiinni yhteisesti kirjatusta, yksimielisesti kirjatusta linjauksista, joihin myöskin hallitus on sitoutunut laajan parlamentaarisen keskusteluprosessin tuloksena, ja että erillisirtiotot myöskin todettaisiin hallituksen piirissä mahdottomiksi, [Paavo Arhinmäki: Se ei ollut yksimielinen viime kaudella!] koska kysymys on Suomen puolustuksen uskottavuudesta myöskin ulkopuolisten tarkkailijoiden silmissä. Toivon, että me kaikki jaamme tämän yhteisen näkemyksen Suomen puolustuksen tärkeydestä ja yksimielisyydestä, vai mitä, varapääministeri?

17.01 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pitkäaikainen parlamentaarikko Kanerva hyvin tietää, hallitusyhteistyö on aina tietenkin hallitusohjelman noudattamista, ja niitä asioita toteutetaan, jotka sinne on yhdessä kirjattu. Niistä esimerkiksi tämä hävittäjähankinta on yksi sellainen, joka vielä varmasti on suuruusluokassaan paitsi taloudellisesti myös totta kai puolustuksen ja turvallisuuden kannalta niin keskeinen, että sitä ei kannata politisoida vaan siinä täytyy todella ajatella laajasti isänmaan turvallisuutta. On selvä asia, että puolueilla on tietenkin erilaisia painotuksia ja ulostuloja ja näkemyksiäkin, mutta hallituksessa noudatetaan hallitusohjelmassa olevia asioita, ja niiden puolesta sitten edustajat tekevät työtä — ja erityisesti tässä hävittäjähankinnassa — yli hallitus—oppositio-rajojen, koska se on Suomen turvallisuuden ja isänmaan kannalta aivan keskeistä, että meillä on hyvä puolustus ja uskottava puolustus myös tulevaisuudessa.

17.02 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin tähän vielä sen, että kun todella jossakin on ehdotettu, että olisi jonkinlainen säästökeino lykätä tätä hankintaa nyt vaikkapa viisi vuotta eteenpäin, niin sanoisinpa, että pikemminkin päinvastoin. Hornetit todella tulevat käyttöikänsä päähän. Tekniikka vanhenee, metalli väsyä, suorituskyky laskee. Jos näitten vanhojen Hornetien käyttöikää halut-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

taisiin vielä vuosia pidentää, niin niihin pitäisi laittaa lisää rahaa — ei vähemmän vaan lisää rahaa — ja senkin jälkeen meillä tämä investointi olisi edessä. On järkevämpää toteuttaa se aivan suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nämä kysymykset kerittiin tänään käsitellä.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta Hallituksen esitys HE 75/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Kulmuni, olkaa hyvää ja esitelkää.

Keskustelu

17.03 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (esittelypuheenvuoro): Arvoisa... [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hetkinen. — Pyydän hiljaisuutta saliin, keskustelut ulkopuolelle, olkaa hyvä. — Kulmuni, olkaa hyvä.

Arvoisa herra puhemies! Käynnissä oleva koronavirusepidemia on muuttanut nopeasti kuvaa tulevasta talouskehityksestä kaikkialla maailmassa, myös Suomessa. Valtiovarainministeriö arvioi vielä viime syksynä Suomen kansantalouden kasvavan noin 1 prosentin kuluvan vuoden aikana. Huhtikuun ennusteessa näkymät olivat kuitenkin muuttuneet jo merkittävästi synkempään suuntaan, ja valtiovarainministeriö arvioikin talouden supistuvan 5,5 prosenttia tämän vuoden aikana.

Heikentynyt talouskehitys näkyy julkisen talouden rahoitusaseman voimakkaana heikentymisenä kaikilla julkisen talouden osa-alueilla. Voimakkaimmin lainatarve kasvaa valtiontaloudessa, ja kuluvan vuoden kolmannen lisätalousarvion pohjalta arvioituna valtionvelka kasvaa noin 120 miljardiin euroon kuluvan vuoden loppuun mennessä. Valtiovarainministeriön ennusteiden mukaan velkaantuminen jatkuu myös lähitulevaisuudessa ylittäen 125 miljardin rajan ensi vuoden aikana.

Voimassa olevan lainanottovaltuuden mukaan valtioneuvosto voi ottaa lainaa valtiolle siten, että velkaa saa olla nimellismääräisesti enintään 125 miljardia euroa ja tähän saa sisältyä enintään 18 miljardia euroa lyhytaikaista lainaa, jonka laina-aika sitä otettaessa on enintään 12 kuukautta. Kuten edellä on todettu, valtionvelka tulee koronaviruksen seurauksena kasvamaan lähiaikoina voimakkaasti, ja se ylittää valtiovarainministeriön perusen-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

nusteen mukaan nykyisen valtuuden rajan jo ensi vuoden aikana. Talouskehitys voi kuitenkin osoittautua ennustettuakin heikommaksi, jolloin valtuuden yläraja tulee vastaan ennakoitua nopeammin.

Toimiminen lähellä lainanottovaltuuden ylärajaa vaikeuttaa valtion velanhallintaa ja vähentää mahdollisuutta tarkoituksenmukaisen kassapuskurin ylläpitämiseen yllättävien menojen varalta. Tästä syystä nykyistä valtioneuvostolle myönnettyä lainanottovaltuutta esitetään korotettavaksi 150 miljardiin euroon. Velan kasvu tulee lisäämään myös lyhytaikaisen lainanoton tarvetta, minkä takia lyhytaikaisen velan enimmäismäärää esitetään nostettavan 18 miljardista eurosta 25 miljardiin euroon. Muilta osin nykyiseen valtioneuvostolle myönnettyyn valtuuteen ei esitetä muutoksia.

17.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä valtionvelan lainanottovaltuuden nostaminen on tässä tilanteessa siinä mielessä rutiininomainen asia, että se on välttämätöntä, kun tiedämme, että tuo yläraja lähestyy. Valtionvelka on kasvanut finanssikriisin jälkeen vuodesta 2008 erittäin kovaa tahtia, likimain kaksinkertaiseksi. Valopilkku oli tuo pääministeri Juha Sipilän tarkan talouden hallituskausi, jolloin yhtenä vuonna, vuonna 2018, pitkästä ajasta pystyttiin jopa lyhentämään valtionvelkaa. Tämä tilanne, jossa me nyt olemme — velkaa on jouduttu tekemään lisää — ei johdu hallituksesta eikä talouspolitiikasta vaan talouden ulkopuolisesta tekijästä, sellaisesta tekijästä, jolle meistä kukaan ei ole voinut mitään. Hallitus on tietysti joutunut tässä tilanteessa valtionvelkaa lisäämään.

Tietysti täytyy ihmetellä, että viimeisen kahden kuukauden aikana talouspuolueena aikaisemmin tunnettu kokoomus on joka asian yhteydessä täällä esittänyt vielä suurempaa valtionvelan ottoa. Tämänhän ministeri Kulmuni totesikin tuossa suullisella kyselytunnilla. Se meitä on täällä tietysti kovasti hämmästyttänyt.

Nyt valtionvelan otto on sikäli hiukan helpompaa, että Suomelle jopa maksetaan velan ottamisesta, ja siinä mielessä tällä nyt kasvaneella velan osuudella ei ole suoria budjettivaikutuksia lainkaan. Meidän täytyy tietysti pyrkiä elvyttämään talouttamme, kun nyt selviämme tästä pahimmasta kriisistä. Se talouden elvyttäminen tarkoittaa sitä, että jos aiomme saada kasvua aikaan ja työllisyyttä parantaa, niin emme tietystikään voi lähteä veronkiristysten ja menoleikkausten tielle vaan meidän täytyy pyrkiä rakenteellisiin uudistuksiin. Työn määrää ja työn tuottavuutta on parannettava — työn määrää lisättävä ja tuottavuutta nostettava — ja siihen on tietysti monia keinoja, joihin uskon tämän hallituksen pystyvän. Tärkein on tietysti tuo hieman jo näköpiirissä oleva, viimein toteutuva terveystoimen uudistus, mutta tietysti tarvitsemme sosiaaliturvauudistuksen ja ennen kaikkea työmarkkinauudistuksen, jolle uskon myös ammattiyhdistysliikkeen olevan suosiollinen, kun asioista neuvotellaan sillä tavalla, että siinä otetaan eri osapuolten näkemykset asianmukaisesti huomioon.

17.09 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Valtion lainanoton tulee perustuslain mukaan perustua eduskunnan suostumukseen, ja siksi me nyt käsittelemme tätä hallituksen esitystä valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta.

Edustaja Kiviranta toi hyvin esille, miten me olemme nyt yhdessä ja yksituumaisesti hyväksyneet sen, että olemme joutuneet ottamaan valtiona todella tuntuvasti lisää lainaa, mutta muuta mahdollisuutta meillä ei tässä tilanteessa ole ollut. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen kokonaistuotanto supistuu tänä vuonna noin 5,5 prosenttia, ja jos emme tee oikeita toimenpiteitä, tämä aiheuttaa niin sanotun kiikkulaudan, eli kun ta-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

louskehitys menee alaspäin, silloin työttömyys- ja etuusmenot nousevat ylöspäin, ja kun työttömyys nousee ylös, verotulot menevät alas. On ehdottoman tärkeää, minkä edustaja Kiviranta toi hyvin esille, että me olemme jo nyt tässä vaiheessa, kun hoidamme tätä akuuttia koronakriisiä, henkisesti valmiita ja valmistautuneita tekemään rakenteellisia uudistuksia — juuri muun muassa sote-uudistuksen ja sosiaaliturvauudistuksen eli sotu-uudistuksen — joiden yhtenä keskeisenä tavoitteena on se, että me voimme jatkossakin turvata peruspalvelut kansalaisille ja että Suomi olisi tulevaisuudessa sellainen maa, jossa voi asua maailman onnellisin kansa. On muistettava, että velka on veli otettaessa mutta veljenpoika maksettaessa ja että velanotto pahimmillaan on meidän lastemme verottamista, koska jossakin vaiheessa ne velat on maksettava, ja meidän on jätettävä Suomi sellaisessa kunnossa meidän lapsillemme, että he saavat asua maassa, jossa on hyvä elää.

Arvoisa puhemies! Tänään on puhuttu EU:sta ja eurooppalaisesta yhteistyöstä, ja pidän ehdottoman tärkeänä sitä, että me tuemme ja edistämme eurooppalaista yhteistyötä, mutta olen hyvin iloinen siitä huomiosta, minkä muun muassa valtiovarainministeri Kulmuni toi esille, että Suomen pitää tiukasti pitää kiinni siitä, että jokaisen EU-maan tulee vastata itse talouspolitiikastaan ja omista veloistaan. Siksi tähän EU-komission esitykseen on suhtauduttava kriittisesti, ja siitä on saatava Euroopassa sellainen yhteinen näkemys ja yhteinen paketti, johon Suomikin voi sitten sitoutua.

17.12 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kun edellinen puhuja nyt päätti tähän aihealueeseen, niin minäpä jatkan sen verran, että olen täsmälleen samaa mieltä. Se periaate, että jokainen vastaa omista veloistaan, on edelleen erittäin perusteltu ja vastuullinen, ja kyllä minun näkemykseni mukaan tulee olla niin, että tämä nyt esitetty Euroopan unionin tukipaketti vaatii korjauksia. Sitä on lähdettävä korjaamaan, ja tällaisenaan sitä ei tietenkään pidä hyväksyä.

Puhemies! Tämä lainanottovaltuuden nostaminen tässä tilanteessa on mielestäni täysin perusteltua. Koko ajanhan tässä valitettavan koronakriisin ratkaisussa talouspolitiittisessa mielessä on lähdetty kuitenkin siitä tärkeästä näkökulmasta, että nyt mennään terveys edellä ja nyt mennään se näkökulma edellä, että tässä tilanteessa, akuutissa tilanteessa tässä ja nyt, me turvaamme Suomen työpaikkoja, me estämme konkurssseja, me pidämme ihmisistä huolta, me pidämme ihmisten toimeentulosta huolta. Ja se edellyttää tämänkaltaista talouspolitiikkaa kuin tässä ja nyt on tehty lukuisten lisätalousarvioiden myötä. On tärkeää, että saamme kohta neljännen lisätalousarvion, jossa myös näitä elvytystoimia katsotaan.

Syksyllä on syytä katsoa tulevaisuuteen, niin kuin hallitus aikoo. Ja tässä alleviivaisin tätä Vihriälän neljän talousviisaan, erittäin arvostetun talousviisaan, paperia, jossa nimenomaan lähdetään siitä, että nyt oikea kulma ei ole lähteä leikkauspolitiikkaan tässä ja nyt vaan taloutta on sopeutettava, vaikeinkin keinoin ehkä, vasta pitemmällä aikajänteellä. Se on tehtävä vuoteen 2030 tultaessa ja nimenomaisesti lähdettävä siitä, että nyt me tarvitsemme eväät kestäväen kasvun luomiseen. Mielestäni oli tärkeää muun muassa se, että tämä Vihriälän neljän viisaan talouspaperi otti selkeän kannan esimerkiksi oppivelvollisuuden, sen iän nostamisen, puolesta, koska se nähtiin merkittävänä tulevaisuusinvestointina ja tekona suomalaisten nuorten hyväksi ja heidän tulevaisuutensa hyväksi. Mennään näillä opeilla niin sanotusti eteenpäin — mielestäni se on aivan oikea suunta, ja hallitushan juuri tätä on ilmaissut aikovansa tehdä.

Tässä suhteessa, puhemies, mielestäni olemme vaikeassa tilanteessa, jossa ei pidä aliarvioida sitä, että velkaannumme. Kuitenkin siihen nähden, mikä tilanne voisi olla, me olem-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

me suhteellisen hyvässä perusasetelmassa. Täällä kokoomus... [Petteri Orpon välihuuto] — Puheenjohtaja Orpo, arvostan kovasti, että jätte tänne saliin. Olin jo vähän varustautunut, että kokoomus täällä tulee kritisoimaan velanottoa, joten sanonpa vain, että olemme hieman ihmetelleet, puhemies, sitä, että jo viime jouluna ennen koronavirusiäkin kokoomus esitti valtiovarainvaliokunnan veturin suulla, että noin miljardin verran lisätään [Puhemies koputtaa] veroja [Esko Kivirannan välihuuto] — anteeksi, menoja — ja samaan aikaan kevennetään veroja. Ja kun samaan aikaan kritisoidaan velkaa, [Puhemies koputtaa] niin tietenkin tämä yhtälö mielestäni on hieman mahdoton, ja ehkä puheenjohtaja Orpo sitten tätä kommentoi lisää.

17.15 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Helppoa jatkaa tästä edustaja Viitasen ansiokkaasta puheenvuorosta, että kyllähän tämä on vähän erilainen tilanne tietyllä tapaa, kun kokoomukselta tulee kovia esityksiä lisämenoista. Muuten täällä puhutaan kyselytunnilla tai muulla, on sali täynnä ja kritisoidaan, mutta silloin kun tulee oikea esitys, jossa nyt lainavaltuuksia sitten esitetään, ei täällä kauheasti oppositiota asia loppujen lopuksi kiinnosta, mikä sinänsä on erikoista.

Niin kuin täällä hallituksen esityksessä on todettu, meillä on merkittäviä pääomavastuita erityisesti kansainvälisille rahoituslaitoksille, ja haluaisin kyllä huomauttaa perussuomalaisille — joita tämä keskustelu ei näköjään kiinnosta, koska salissa ei ole yhtään perussuomalaista — että kun he väittivät äsken kyselytunnilla — edustaja Junnila sen totesi — että ministeri Kulmuni ei olisi vaatinut 9.4. euroryhmässä PeVin edellyttämää ehdollisuutta vaan hyväksyi silloin euroryhmän päätöksen lainojen ehdollisuuden poistamisesta, niin olisin halunnut kuulla häneltä, mihin tämä tieto perustuu. Se liittyy hyvinkin tiukasti tähän asiaan, mitä nyt olemme käsittelemässä. Me olemme saaneet selvityksen siitä, että tätä asianmukaista ehdollisuutta on noudatettu niin kuin pitääkin. Kyllähän tässä kuitenkin suuri valiokunta on hyvin pidetty informoituna ja myöskin on kuultu ministeri Kulmunia ja vastaavasti myöhemmin pääministeri Marinia tämän asian ympärillä ja niiden reunaehtojen, mitä perustuslakivaliokunta on asettanut, mukaan on myöskin toimittu. Eli haluan kiittää valtiovarainministeriä ja myöskin pääministeriä siitä, että on toimittu erittäin tarkasti Suomen edusta huolta pitäen, eikä ole mitään syytä epäillä, että olisi toimittu jollakin toisella tavalla, kuten edustaja Junnila täällä salissa aiemmin esitti.

17.17 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täytyy vähän nyt ihmetellä tätä hallituspuolueiden edustajien intoa mätkiä oppositiota. Jos te, edustaja Viitanen, käyttäisitte kaiken tuon tarmonne siihen työhön, että tämän maan talous saataisiin nousuun, niin varmasti jotain tulostakin syntyisi. Mutta arvostettu edustaja keskittää kaiken tarmonsa ja voimansa opposition mätkimiseen sen sijaan, että esittäisitte ratkaisuja. Niitä me emme nyt vielä kuulleet, mutta, herra puhemies, ehkä niitä kuulemme sitten myöhemmin.

Herra puhemies! On tietysti totta, että valtion velanotto kasvaa ja julkinen velanotto kasvaa voimakkaasti tämän kriisin myötä. Mehän olemme esittäneet ilman muuta toimia, joilla tämän syvimmän kriisin yli päästään, jotta työpaikat ja yritykset pelastetaan. Se on tietysti tärkeää, että näitä panostuksia nyt tehdään, jotta tämän kriisin vaikutuksia voidaan lieventää. Mutta sen jälkeen, herra puhemies, on tärkeää, että tämän maan talous laitetaan kuntoon, ja silloin tietysti katse kääntyy hallitukseen ja tulevaan budjettiriiheen. Täällä hallituspuolueiden edustajat puhuvat nytten reippaasti näistä rakenteellisista uudistuksista, mutta muistetaan kuitenkin, että teidän hallitusohjelmanne on rakennettu täysin hötön

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

päälle: menoja lisätään kyllä miljarditolkulla, mutta tuloista ei ole tietoaakaan. Työllisyys-toimia olemme koko vuoden täällä salissa kyselleet, niitä ei ole näkynyt eikä kuulunut, ja nyt ne on vielä siirretty tuonne tulevaan syksyyn — nähtäväksi jää, tuleeko niitä vielä sil-loinkaan. Elikkä, herra puhemies, minusta on ehkä hieman falskia nyt lähteä oppositiota tällä tapaa moittimaan, kun kerran teidän talouspolitiikkanne linja on tällä tapaa rakennet-tu hötön päälle.

Herra puhemies! Näitä toimia kyllä ilman muuta tarvitaan, sillä VM:n uusimman ennus-teen mukaan, jos tätä rataa mennään eteenpäin, vuonna 2023 vielä julkinen nettoluotonan-to on lähes 4 prosenttia bruttokansantuotteesta — puhutaan noin 10 miljardin kokoluokas-ta. Elikkä kyllä tässä työnsarkaa riittää varsin paljon.

Mutta oikeastaan tässä ehkä nyt aivan lyhyesti tästä itse asiasta: Luulen, että tämän krii-sin akuutin vaiheen hoitamisessa olemme hyvin yhtä mieltä siitä, että tämä täytyy tehdä nyt tarmokkaasti yhdessä. Mutta luulen, että sen jälkeen siinä, miten tästä mennään eteenpäin, eroja rupeaa löytymään, sillä jos katsotaan Vihriälän raporttia, niin on aivan liian pitkä aika siihen, että vuodesta 23 lähtien lähdetään tekemään tätä talouden sopeuttamista. Kyllä se työ täytyy aloittaa heti, ja nimenomaan sieltä työllisyyden ja kilpailukyvyn kautta ja näistä uusista menolisäyksistä luopumisen kautta päästään jo, herra puhemies, varsin pitkälle.

17.20 Petteri Orpo kok: Herra puhemies! Se, että Suomi pystyy nyt kriisin keskellä otta-maan velkaa, perustuu siihen, että normaaliaikoina, esimerkiksi viime hallituskaudella ja aikaisemmillakin, Suomessa on kuitenkin pidetty kiinni siitä, että julkinen talous pyritään tasapainottamaan. Sehän on se idea, että silloin kun normaaliaikoina pidetään asioista huolta, niin silloin valtio voi tällaisen kriisin keskellä ottaa velkaa, ja se on täysin hy-väksyttävää, vaikka me kaikki tiedämme, että velka pitää jonain päivänä maksaa takaisin.

Ne ovat aika pieniä, pieniä eroja tässä kymmenien miljardien määrässä, mitä on ollut op-position esityksissä, niin että ei niistä nyt kannata ihan hirveästi meteliä pitää — elleivät ne sitten ole sattuneet pahaan paikkaan, edustaja Kiviranta.

Mutta miten tästä eteenpäin? Minusta Vihriälän raporttia ei voi lukea niin, että se, että sopeutustoimet alkavat viimeistään vuonna 23, tarkoittaa, että aikaisintaan silloin, vaan kyllä hallituksen pitää jo nyt valmistella kokonaisuutta, johon kuuluu ensin tämä pelastus-ohjelma, sen jälkeen pelastuspaketin hallittu alasajo ja siirtyminen talouden toimeliaisuus-teen, eli tuet ajetaan alas. Samaan aikaan tarvitaan elvytystoimia, joilla talous käynniste-tään, ja seuraavassa vaiheessa niitä rakenteellisia uudistuksia, tärkeimpänä työllisyyttä edistävät uudistukset, koska viime kädessä kestävää taloutta ja velanoton hallintaa ei mil-lään muulla pystytä Suomessa hoitamaan kuin sillä, että meillä on korkea työllisyysaste. Siksi hallitus ei mielestäni voi nyt odottaa, taas kerran, sinne elokuun budjettiriiheen uu-sien rakenteellisten toimien tai työllisyystoimien kanssa, vaan mielestäni hallituksen pitää aloittaa niiden valmistelu välittömästi. Niistä työryhmistä — tai mitä siellä onkaan — pi-täisi tulla konkreettisia ehdotuksia, jotka menevät valmisteluun. Tavoite oli 60 000 halli-tusohjelman mukaan; se on kaukana. Sen lisäksi meille tulee valitettavasti koronan myötä kymmeniätuhansia työttömiä lisää — toivottavasti puhutaan kymmenistä tuhansista, ei sa-doistatuhansista. Ne työllisyystoimet tarvitaan nyt, tehkää niitä. Kaikki, mitä tehdään nyt työllisyyden ja kasvun eteen, vähentää sitä kaameaa tuskaa aikanaan, kun se sopeuttamis-vaihe alkaa.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

17.22 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Ymmärrän, että edustaja Orpo ei ole päästänyt edustaja Heinosta ja edustaja Zyskowiczia tänne tänään keskustelemaan, koska heidän lisäbudjetin yhteydessä esittämänsä menojen lisäys- ja tulojen vähennyslinja tarkoittaisi sitä, että nyt täytyisi loogisesti tehdä sitten vähintään 20 miljardin lisäys tänne lainanottovaltuuksiin, [Jouni Ovaska: Oho!] sillä kolmen neljän vuoden aikana kertyisi niin paljon lisää tätä velkaa.

Tämä kansainvälinen tilannehan on hyvin ainutlaatuinen. Näyttää siltä, että näiden keskuspankkien aktiivisten operaatioiden tuloksena tämä hyvin matala korkotaso säilyy vuosia, jopa kymmenen vuotta tämmöisen ekonomistien yleisen näkemyksen mukaan. Sehän mahdollistaa sen, että Suomi voi satsata talouden kasvuun, tulevaisuusinvestointeihin, mutta tietysti tulevien vuosien talous- ja finanssipolitiikan pitää olla hyvin kasvuhakuista ja pitää yhdistää työllisyyspolitiikka ja talouspolitiikka järkevällä tavalla. Toivottavasti myöskin tämä Euroopan unionin elvytysrahasto saadaan muokattua sellaiseksi, että se tulee sitten aika isolla arsenaalilla myös Suomen kasvuponnisteluja. Sitä pitää saada muunnettua tästä tulonsiirtomallista enemmän sitten tämmöiseksi kasvustrumentiksi koko EU:n alueella eikä liiaksi väännettynä vain osaan aluetta. Mutta uskon, että tässä nämä tulevien viikkojen neuvottelut auttavat sitä.

Tuosta Vihriälän työryhmän raportista on paljon puhuttu tässäkin keskustelussa, ja se on hyvin tärkeä linjaus. Siinä juuri tähän poikkeukselliseen tilanteeseen vedoten, kun pystytään hyvin matalalla korolla tai jopa miinuskorolla valtion pitkäaikaista luototusta hankkimaan, voidaan rakentaa sitä tulevaa kasvua elvytyksellä ja sitten näillä tulevaisuuspanostuksilla, samaan aikaan tietysti huolehtien siitä, että tuottavuuden kasvu ja työllisyysasteen nousu toteutuvat mahdollisimman nopeasti. Siihen nähdenhän nämä työryhmän kasvuarviot ovat hyvin maltillisia tai suorastaan pessimistisiä, kun siellä puhutaan 1—2 prosentin kasvusta pitkään, tuonne 2023—2024:ään asti, että tämmöisen jyrkän taantumän jälkeen pitää tavoitella 3—4 prosentin kasvulukuja vähintäänkin nyt kahden kolmen vuoden ajan, ja silloin tilanne myöskin tämän velkaantumistarpeen osalta on ihan toisennäköinen. Tässä hallituksen esityksessähän on laskettu, että tarvittaisiin keskimäärin tuommoinen 7 miljardia lisävelkaa tämän vaalikauden aikana, ja sitä pystytään olennaisesti vähentämään, jolloin ei tämä 150 miljardin katto tule vastaan vielä seuraavankaan vaalikauden alkupuolella.

17.26 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin on sanottu, velka on veli otettaessa, veljenpoika maksettaessa. Mutta tähän koronatilanteeseen liittyen Suomikin joutuu nyt ottamaan lainaa, ja tässä valtioneuvosto pyytää nyt sitten eduskunnalta tätä lainanottovaltuutta nostettavaksi 150 miljardiin. Isoista summista puhutaan, mutta kun on todettu senkin, että tällä hetkellä Suomi saa nollakorolla ja jopa negatiivisella korolla lainaa, niin miksi ei ottaisi sitä, just että saadaan pidettyä Suomi terveenä ja sitten myös yritykset pystyissä.

Minäkin haluan tässä yhteydessä ottaa kantaa tähän velkaan, mikä nyt liittyy näihin EU:n rahastoihin ja tähän EU-toimintaan. Jokainen maa mielestäni vastaa omista veloistaan. Toivon, että myös tämä elvytyspaketti, mikä nyt tällä hetkellä on komission esitys, saadaan sillä tavalla, että siinä lainapainotteisuuden osuus olisi huomattavasti suurempi kuin mitä se tällä hetkellä on, ja myös että Suomen saanto siitä olisi merkittävämpi, niin että voisimme myös sillä tavalla elvyttää meidän tällä hetkellä taantunutta yritystoimintaa. Tietysti täytyy huolehtia myös siitä, että Suomen vienti lähtee vetämään, ja se tarkoittaa

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

myös, että EU:ssa kysyntä kasvaa. Toivon tälle elvytyspaketille merkittävää edistymistä niillä ehdoilla, mitkä ovat Suomelle tärkeitä. — Kiitos.

17.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä jatketaan nyt keskustelua, mitä tuossa kyselytunnilla jo harjoitettiin, kun puhuttiin Euroopan unionin taseisista elvytysohjelmista ja valtaisista lainanottovaltuuksista, joita siellä ollaan asteittain rakentamassa, lainanotto-ohjelmista. Nyt puhutaan Suomen tasolta, ja on hyvä käydä tätä keskustelua.

Me kaikki tiedämme, että vakaa talous, kestävä talous, pohjautuu siihen, että ei harrasteta holtitonta velanottoa, ja Suomi on nimenomaan tässä suhteessa toiminutkin kansainvälisesti esimerkillisesti, ja nyt me tietysti rinnastamme tätä ennen kaikkea unionimaihin. Mutta toisinkin päin asia on: meidän ei pidä myöskään tehdä velanotosta jotakin sellaista, että me vain arvioimme julkista taloutta ja sen toimivuutta tästä velka-asteesta tai velkaantumisesta liikkeelle lähtien. Meidän täytyy arvioida julkista taloutta kokonaisuutena ja myöskin katsoa yhteiskunnan kokonaiskehityksen kannalta sitä, mitä tarkoittaa velanotto, jos sillä on selkeitä esimerkiksi talouskasvuun positiivisesti vaikuttavia vaikutuksia ja yli-päättään myöskin yhteiskunnan reaaliseen kilpailukykyyn liittyviä vahvistavia tekijöitä.

On hyvä muistaa, että Suomessa kansainvälisesti verrattuna tämä nettovelka-aste ei ole kuitenkaan hälyttävä tällä hetkellä. Se on kertonut hyvästä taloudenpidosta, minkä vuoksi me myöskin saamme kansainvälisiltä markkinoilta halpakorkoista lainaa selkeästi helpommin kuin monet muut maat. Meillä on pystytty täyttämään Emu-kriteerit pitkälle näihin vuosiin asti harvojen EU-maiden joukossa — Viro, Luxemburg ja Suomi ovat olleet ne, jotka ovat ne Emu-kriteerit täyttäneet. Ja kun huomioidaan tässä julkisessa taloudessa kokonaisuutena myöskin lakisääteiset eläkerahastot, jotka Suomessa ovat OECD:n tilastojen mukaan maailman suurimmat — yhdelläkään maalla lakisääteiset eläkerahastot eivät kansantuotteeseen suhteutettuna ole niin suuret kuin Suomessa — niin meillä on tiettyä voimavaraa, joka kertoo siitä, että taloudenpitoa on hyvin hoidettu.

Se näissä kaikissa keskusteluissa tänään, painavissa puheenvuoroissa, on tullut esille, että nyt kun me puhumme tästä velkaantumisesta ja myöskin näistä lainanottovaltuuksista, jotka tässä esityksessä ovat esillä, me puhumme aidosti kriisitilanteesta, täydellisesti poikkeuksellisesta kriisitilanteesta, joka on yli käytävä. Julkisen talouden on tultava tähän nyt koko yhteiskuntaa avittamaan, että me selviämme tästä kriisistä ylitse, ja silloin se normaali talouspoliittinen keskustelu, jota käydään siitä, mikä on järkevä velka-aste ja kuinka kannattaa ylläpitää tasapainoa julkisessa taloudessa, ei tässä yhteydessä päde, ja se täytyy katsoa suhteessa eurooppalaiseen keskusteluun ja suhteessa suomalaiseen keskusteluun.

Se, mikä on tietysti olennaista, on se, mihin se raha käytetään. Jos se käytetään vain budjetin yleiseen katteeseen ilman selkeätä tarkoituksenmukaisuusharkintaa, niin siinä täytyy olla kriittinen, mutta kuten tässä nyt on tuotu esille, [Puhemies koputtaa] niin me nimenomaan tähtäämme siihen, että me [Puhemies koputtaa] pyrimme tukemaan tulevaisuusinvestointeja, tukemaan talouskasvua pidemmällä juoksulla. [Puhemies: Aika!] Se on oikeaa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että on 5 minuuttia aikaa etukäteen varattuun aikaan ja on viisi puheenvuoroa, ja sen jälkeen tämä asia siirtyy käsittelyyn päivän muitten asioiden jälkeen.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

17.31 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Olen nopea. — Pyysin tämän puheenvuoron lähinnä siksi, ettei nyt jäisi ihan väärää käsitystä. Mielestäni minä olen muuten tänä keväänä hyvinkin usein kiittänyt oppositiota siitä, että meidän olemme hoitaneet tätä kriisiä kohtuullisesti yhteisvoimin, ja kyllä varsinkin alkuvaiheessa kokoomuskin kovasti sanoi, että hallitus hoitaa asiaa hyvin ja uskottavalla tavalla. Mielestäni tässä tilanteessa, kun meillä on tällainen kansallinen ja kansainvälinen ja koko maapalloa koskettava valitettava kriisi, onkin tärkeää, että pystymme asioita viemään eteenpäin myös yhteisvoimin. Näin on tapahtunut.

Puhemies! Se ei poista sitä, että kun oppositio alkaa varmasti tehtävänkuvansa mukaisesti kritisoidaan hallitusta esimerkiksi talouspoliittisista linjavalinnoista, niin kyllä siinä vaiheessa täytyy myös voida sanoa se toinen sana. Mielestäni kokoomuksen täytyy tietenkin muistaa siinä suhteessa myös omat esityksensä. Katsoin pelkästään jo tällä viikolla tehtyjä muutosesityksiä lisätalousarvioon, siinä varmasti useita satoja miljoonia esitetään lisävoimavaroja — puhumattakaan aiemmista lisätalousarvioista, monta sataa miljoonaa, ja tosiaan silloin joulun alla miljardi. Se tietenkin hämmentää meitä, puhemies, luonnollisesti, kun samaan aikaan joku edustaja on televisiossa ja kritisoi kovasti, että hallitus ottaa velkaa. Tästä oli kysymys siinä, mitä sanoin.

Kaiken kaikkiaan olen sitä mieltä, että tänä keväänä ollaan pystytty monia asioita myös yhteisvoimin viemään eteenpäin, ja se on mielestäni tärkeää tässä myös todeta.

17.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Mietin tuossa kovasti, voinko puhua, mitä ajattelin puhua, koska tämä paikka, jossa puhun, on kovin julkinen, mutta sanon kuitenkin, mitä aion sanoa.

Tässä on myös positiivisen kehityksen mahdollisuus olemassa, jos kaikki osuu kohdalleen. Tietysti ensimmäinen ja tärkein asia on, että tästä koronaviruksesta selvittäisiin ja että tämän rokotteen saaminen aikaistuisi. Sitten iso, positiivinen perustekijä tässä on tietysti valtionvelan budjettivaikutusten puuttuminen, eli lisävelanotolla on jopa positiivinen vaikutus tällä hetkellä valtion budjettiin. Eli tätä velanottoa ei nyt juuri tällä hetkellä kannata niin paljon pelätä, että lähdettäisiin tässä heti joihinkin menojen leikkauksiin tai verojen korotuksiin tappamaan talouden mahdollisuuksia. Sehän ei olisi viisasta tässä tilanteessa missään mielessä. Kun vielä tehdään sopivat rakenteelliset uudistukset — sote-uudistus, sotu-uudistus ja työmarkkinoiden ja työelämän uudistuksia — niin tämä kehitys voi olla oikeinkin hyvä tässä lähivuosina, myöskin näitten valtavien finanssi- ja rahapoliittisten elvytystoimien ansiosta, joita koko maailmassa nyt tapahtuu ja jotka ovat aivan ennennäkemättömiä.

Lisäksi uskon, että yritykset ja yrittäjät käyttäytyvät hiukan toisella tavalla jatkossa. Investointilaskelmat tehdään entistä tarkemmin ja pyritään myöskin suurempaan tuottavuuteen kaikilla keinoilla. Myöskin se on merkityksellinen asia työn tuottavuuden tehostamisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt tuo enintään 30 minuuttia on kulunut, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.35.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.06.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyin 3. asiakohdan käsittelyä.

18.06 Petteri Orpo kok: Arvoisa herra puhemies! Harmi, että edustajat Viitanen ja Koskinen eivät ole enää paikalla. Olisin vain halunnut todeta heille tämän seuraavan asian. Toki he voivat sen sitten pöytäkirjoista lukea.

He viittasivat esimerkiksi meidän vaihtoehtobudjettiin ja siinä tehtyihin esityksiin veron keventämisestä. Se meidän vaihtoehtobudjetti oli kokonaisuus. Se rakennettiin erittäin huolella, siinä käytettiin eduskunnan tietopalvelua, ja he arvioivat sen kokonaisuuden niin, että niillä työllisyystoimilla, jotka olivat siinä pohjalla, syntyisi niin paljon uusia työpaikkoja, että se mahdollisti sen, että me pystyimme tekemään myöskin miljardin euron ansiotulojen veronkevennyksen osana sitä pakettia. Se paketti oli tasapainossa, ja edelleenkin pystyn sitä suoraselkäisesti puolustamaan. Se, mitä siitä heidän kannattaa myöskin lukea, kun sitten aikanaan sen varmasti hankkivat, on se, että siellä ovat oikeasti ne työllisyystoimet. Silloisen arvion mukaan ne olisivat tuottaneet noin 60 000 uutta työpaikkaa. Jos niitä toimia olisi silloin tehty, aloitettu niiden tekeminen, niin Suomen valmius ottaa tämä koronakriisi nyt vastaan olisi ollut aivan erilainen. Edelleenkin tähän samaan viitaten totean sen, että hallituksen pitäisi nyt pikapikaa jatkaa sitä jo pääministeri Rinteen aikana aloitettua ja työministeri Harakan aikana pohjustettua työtä, jossa haetaan näitä työllisyystoimia. Sitä ei voi lykätä sinne tulevaan budjettiriiheen, niin että siellä sitten käynnistetään jotain tai suunnitellaan jotain, vaan sinne pitäisi valmistella selkeät toimet, jotka voidaan siellä päättää ja joista lainsäädäntöhankkeet lähtevät liikkeelle. — Kiitos.

18.08 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Aivan lopuksi — vaikka edustaja Viitanenkin on ehtinyt poistua — vielä tähän ikään kuin kritiikkiin, joka koskee kokoomuksen toimintaa ja talouspolitiikan linjaa tämän kriisin aikana. Tässä on nyt tärkeää erottaa kaksi asiaa toisistaan. Tämän akuutin kriisin hoitamisesta olemme kuitenkin myös antaneet kiitosta hallitukselle, varsinkin tästä epidemian hoidosta, mutta se, mihin olemme kiinnittäneet huomiota, on se, miten tämä hallitus on hoitanut tätä taloudellista kriisiä. Toimet ovat tulleet jälkijunassa, on ollut ristiriitaisuuksia näiden toimien välillä, ja olemme sitten esittäneet uusia toimia ja myös korjauksia. Tältä osin on tärkeää, että erotetaan nämä lyhyen ajan kriisitoimet ja vastaavasti taas sitten pitempiäaikainen julkisen talouden hoitaminen. Kun tästä nyt mennään eteenpäin, niin hallituksella on tärkeä paikka budjettiriihessä aloittaa näiden päätösten tekeminen. Niin kuin täällä on aikaisemmin todettu, työllisyystoimia on siirretty eteenpäin nyt koko ajan, ensin kevään kehysriihestä tuonne eteenpäin. On tärkeää pitää huolta siitä, että nyt syksyllä niitä päätöksiä saadaan aidosti tehtyä, koska kuitenkin niiden valmisteluun menee aikaa ja taas vastaavasti myös menee aikaa ennen kuin ne ryhtyvät vaikuttamaan, eli itse asiassa niiden tekemisellä on jo varsin kova kiire, ja tältä osin se viesti hallitukselle on aivan selvä.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

Herra puhemies! Totean vielä loppuun, että vastaavasti näiden työllisyystoimien ja kilpailukyvyn kohentamisen osalta on tärkeää, että hallitus peruu näitä vastuuttomia menoli-säyksiään, joita hallitusohjelmaan on tehty, ja pitää sitä kautta huolta myös julkisen talou-den kestävydestä, koska kyllä tulevana vuosina, kun tämä kriisi on ohi, meillä on joka ta-pauksessa edessä valtavan kokoinen urakka meidän isänmaamme talouden sopeuttamises-sa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle eräksi veronkantoon liittyviksi väliaikaisiksi säännök-siksi

Hallituksen esitys HE 74/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjär-jestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokun-taan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan ai-kataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.35 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhe-mies! Hallituksen esityksellä eduskunnalle eräksi veronkantoon liittyviksi väliaikaisiksi säännöksiksi laajennetaan tämän kevään koronatoimena jo aikaisemmin täällä eduskun-nassa käsiteltyä huojennettua verojenmaksujärjestelyä. Maksujärjestelyä esitetään laajen-nettavaksi koskemaan alkuvuonna erääntyneitä ja maksettuja arvonlisäveroja. Lisäksi huo-jennettua maksujärjestelyä ja maksunlykkäystä tarkistettaisiin siten, että veronpalautukset maksettaisiin verovelvollisille verovelkojen kuittaamisen sijasta, jos palauttamiselle ei oli-si muita esteitä. Hallitus esittää myös viivästys- ja viitekoron alentamista väliaikaisesti 3 prosenttiin silloin, kun kyse on huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluvista veroista.

Huojennetun maksujärjestelyn laajentamisella ja täydentämisellä voidaan helpottaa krii-sin seurauksena vakaviin vaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta. Vaikeimmat ongel-mat koskevat käytännössä pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Ottamalla käyttöön maksuval-miutta parantavia toimenpiteitä voidaan auttaa yrityksiä selviämään kriisitilanteen yli ja si-ten välttämään konkurssseja.

Arvoisa puhemies! Verojen maksulykkäystä koskevat huojennukset ovat tulleet tarpee-seen. Eiliseen mennessä maksujärjestelypyyntöjä oli vireillä 22 700 kappaletta. Niiden kohteena olevan veron määrä on noin 658 miljoonaa euroa. Alkuvuoden arvonlisäveroja koskevaa maksujärjestelyä on voinut hakea tämän viikon tiistaista alkaen, ja näitä hake-muksia on tällä hetkellä vireillä 600 kappaletta edellä olevien lukumäärien lisäksi.

Käytännön tasolla kalenterikuukausimenettelyssä oleva yritys voi saada uuden säänte-lyn johdosta marras- ja joulukuulta sekä tammikuulta tilitettävät arvonlisäverot takaisinlai-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

nattua. Neljänneskalenterivuosimenettelyä soveltavien yritysten osalta vastaava ajanjakso olisi vuoden 2019 viimeinen kalenterivuoden neljännes, jolta tilitettäisiin verot. Kalenterivuosimenettelyissä olevat yritykset voisivat tasapuolisuuden vuoksi takaisinlainata veron määrän, joka vastaisi yhtä neljäsosaa vuodelta 2019 tilitettävistä veroista.

Hallitus esittää 3 prosentin suuruista viivästyskorkoa huojennettuun maksujärjestelyyn kuuluville veroille. Korkoa voidaan pitää näissä olosuhteissa kohtuullisena, kun otetaan huomioon, että maksujärjestely on helposti ja nopeasti toteutettavissa ja sen saaminen ei edellytä vakuuksia. Muistutan vielä, että huojennettu maksujärjestely on tarkoitettu tilapäisiin maksuvaikeuksiin joutuneille yrityksille. Viivästyskoron laskeminen 3:a prosenttia alemmaksi voisi johtaa siihen, että muutkin kuin tilapäisissä maksuvaikeuksissa olevat yritykset käyttäisivät maksujärjestelyä rahoituskeinona tarjolla olevien muiden rahoituskeinojen sijaan. Tämä johtaisi huomattaviin verotuottomenetyksiin.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan kiittää eduskuntaa jo tässä vaiheessa koronatoimien ripeästä käsittelystä. Myös lainvalmistelutyötä on tehty ripeällä aikataululla. Ensintoimeenpanimme sellaiset toimet, jotka saatiin nopeasti liikkeelle. Nyt pääsemme täydentämään näitä pikatoimia, kun olemme saaneet tietojärjestelmät kuntoon. Nämä toimet auttavat osaltaan yrityksiä selviämään tästä koronakriisistä.

17.39 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tähtää koronapandemian vuoksi suuriin taloudellisiin vaikeuksiin ajautuneiden yritysten tilanteen parantamiseen. Tässä on kysymys erityistyyppisestä veronmaksujärjestelystä, kun alkuvuonna, tammi—maaliskuussa, erääntyneitä ja jo suoritettuja arvonlisäveroja palautettaisiin takaisin. Eli Verohallinto palauttaisi niitä takaisin verovelvolliselle, ja sitten määritettäisiin maksuohjelma, jonka mukaan sitten 24 kuukauden aikana nämä verovelvolliset maksaisivat nämä palautetut arvonlisäverot Verohallinnolle takaisin. Se on selvää, että näissä yrityksissä on varmasti paljon sellaisia, jotka eivät koskaan tule näitä takaisin maksamaan, mutta tällä on silti varmasti myönteistä vaikutusta tässä tilanteessa talouden pyörien pyörittämiseen.

On hyvä, että tässä on otettu huomioon myös eri verovelvollisuusryhmät. On otettu kalenterikuukausimenettelyssä olevat huomioon — hehän voivat saada tätä arvonlisäveron palautusta marras- ja joulukuulta 2019 sekä tammikuulta 2020. Neljännesvuosimenettelyssä olevat voivat saada arvonlisäveroa palautetuksi vuoden 2019 viimeiseltä neljännekseltä. Sitten myös kalenterivuosimenettelyssä olevat, kuten alkutuottajat, voivat saada neljänneksen vuodelta 2019 tilitetystä verosta takaisin palautuksena.

Mutta kaikkia koskee sitten tämä, että se, minkä nyt palautuksena saa, on 3 prosentin korolla maksettava takaisin. Tämä 3 prosentin korko on tietysti selvä parannus siihen 4 prosentin korkoon, joka oli edellisessä esityksessä, ja ymmärtääkseni se siis koskee yleisesti näitä verojärjestelyjä, eli mentiin siihen 3 prosenttiin. Perussuomalaisethan täällä vaativat 4 prosentin pudottamista 3,5 prosenttiin, mutta hallitus meni tässä nyt pitemmälle sitten. Kokoomus ja kristillisdemokraatithan kyllä silloin esittivät nollaa, mutta siinä esityksessä oli kyllä jo hieman sitä niin sanottua astian makua, koska se olisi kannustanut kaikkia niitäkin, jotka eivät tällaista järjestelyä tarvitse, jättämään veronsa maksamatta. Kaiken kaikkiaan tämä 3 prosentin korkohan on suhteellisen korkea, kun ottaa huomioon, että se on myös tuloverotuksessa vähennyskelvoton meno. Siis todellinen korkohan, jos otettaisiin rahoituslaitoksesta vastaava, olisi korkeampi [Puhemies koputtaa], mutta sinänsä tämä antaa suurissa vaikeuksissa oleville yrityksille yhden vaihtoehdon.

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

17.42 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on ihan tarpeellinen, ja on hyvä, että hallitus senkin on nyt antanut sitten yhtenä keinona, jolla pyritään auttamaan vaikeuksissa olevia yrityksiä kohtuuttomassa tilanteessa ja estämään konkurssveja ja tukemaan tällä tavoin kaiken kaikkiaan suomalaista työllisyyttä. Eli sinänsä tämä on yksi asia tässä moninaisessa työkalupakissa. Monia erilaisia keinoja yritysten tukemiseksi on tehty, ja tämä on yksi niistä, ja pidän tietenkin tärkeänä, että huomataan, että ei muuten ole edes viimeinen vaan odotamme vielä jo linjattua yleistukiesitystä yrityksille.

Itse pidän tärkeänä myös, että saimme tämän työttömyysturvakysymyksen yrittäjien osalta kuntoon, sillä kyllä minä ajattelen, että moni pieni yrittäjä on todella ahdingossa tällä hetkellä ja siksi on syytä kaikin puolin heidän tilannettaan helpottaa.

Eli tässä on tavoite tärkeä: joustavoitamme veronmaksujärjestelyjä, puhemies, yhtenä näistä keinoista. Yritys voi sitten hakea takaisin alkuvuonna maksettujen arvonlisäverojen ikään kuin verovelaksi, ja tämä on mielestäni ihan hyvä ja perusteltu, kuten sanoin.

Kaiken kaikkiaan näitä alveja on maksussa 8,6 miljardia — isoista summista puhumme. Mehän emme tiedä vielä, kuinka laajasti tätä tullaan käyttämään, mutta varmasti siinä suhteessa on myös järkevää, että tässä on tämä tietynlainen korkoelementti mukana, ja uskoisin, että tämä 3 prosenttia voi olla kohtuullisen hyväkin. Toki verojaostossa, niin kuin aina ennenkin, käymme läpi sitten näitä argumentteja, miksi juuri 3 ja onko se sopiva, mutta uskoisin näin.

Tässä samassa esityksessähän, puhemies, puututaan myös aiempaan hallituksen esitykseen, josta verojaostossa teimme näistä tilapäisistä maksujärjestelyistä ponnen, jossa silloin esitettiin koron laskemista 7:stä 4:ään. Vähän epäilimme, onko tämä oikea vai ei, ja laitoimme sitten lausuman, että kun tiedämme kohta lisää, niin hallitus voisi harkita, onko tämä 4 oikea vai voisiko se olla alemmikin. Nyt myös tämän järjestelyn korko lasketaan 3:een, eli siinä suhteessa toimenpide on hyvinkin yhdenmukainen sen suhteen, mitä terveisiä koko verojaosto ja sitä kautta valtiovarainvaliokunta ja eduskunta hallitukselle tässä lähettivät.

Näillä sanoilla, puhemies. Oli mukavaa, että ministeri kiitti eduskuntaa ripeästi käsittelystä. Se on meille tärkeää, kun on koronaesityksiä, että saadaan niitä myös ripeästi tästä talosta läpi, ja ne menevät muiden edelle. Tässäkin tapauksessa olemme jo sopineet verojaostossa, että koska tämä on selkeä kiireellinen toimi johtuen koronatilanteesta, [Puhemies koputtaa] niin ilman muuta viemme sen myös ripeästi verojaostossa ja valtiovarainvaliokunnassa eteenpäin.

17.45 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Kiitoksia ministerille asian esittelystä ja ylipäänsä siitä, että asia on nyt saatu eduskunnan keskusteluun. Tästä on käyty keskustelua eduskunnassa meidän toimestamme jo aika pitkään tänä keväänä, ja on tietysti hienoa, että ministeri on tähän asiaan tarttunut.

Herra puhemies! Nostan muutaman huomion tästä itse esityksestä.

Tietysti keskeisin huomio kiinnittyy juurikin tähän korkoon, joka nyt koskee tätä huojennettua maksujärjestelyä. Vaikka edustaja Viitanen totesi minusta sinänsä oikein ja rakentavasti tämän yrittäjien tilanteen, aidosti se palaute kentältä on kyllä ollut tältä osin kuitenkin varsin tyrmäävää. Eli jos kuitenkin puhutaan siitä, että meillä on valtava määrä yrityksiä, jotka ovat akuutissa kassakriisissä olleet, jotka ovat odottaneet ja toivoneet nimenomaan, että tämän alvipalautuksen myötä he pystyvät saamaan tukea ja apua omaan ti-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

lanteeseensa, niin kyllä se tyrmistys on ollut melkoinen siinä kohtaa, kun tässä esityksessä on esitetty sitten tätä 3 prosentin viivästyskorkoa tähän päälle.

Herra puhemies! Ymmärrän toisaalta näitä hallituksen perusteluita, mitä tässä on tuotu esille, mutta minusta silti tässä tilanteessa, kun kuitenkin kyse on kriisiajan toimesta ja täytyy ottaa huomioon myös ne olosuhteet, missä tätä lainsäädäntöä nyt säädetään, kaikki perusteet ovat sen puolella, että tämä järjestely voisi olla myös koroton, mikä antaisi vielä paremmin tukea ja turvaa sitten näille yrittäjille, jotka ovat tällä hetkellä hädässä. Me tiedämme sen, että Suomen Pankin tilastojen mukaan keskimääräinen uusien yrityslainojen korko oli maaliskuussa 2020 alle 2 prosenttia. Sekin on hyvä tässä muistaa, että kyllä tuo korkotaso on siihenkin suhteutettuna varsin korkea. Oikeastaan kysyisin ministeriltä: kerrotteko ja perustelletteko vielä — kun kuitenkin uskon, että olette saaneet myös paljon palautetta yrittäjiltä ja ihmisiltä kentältä — miksi olette kuitenkin sitten päätyneet tähän esitettyyn ratkaisuun ettekä ole tehneet tätä esitystä sellaiseksi, että se tarjoaisi vielä paremmin tukea näille yrittäjille, jotka ovat todellisuudessa sen tuen tarpeessa?

Sinänsä olen tyytyväinen siihen, että esitys on tullut taloon. Toki olisimme toivoneet, että jo paljon aikaisemmin, mutta hyvä kuitenkin, että ollaan nyt tässä tilanteessa.

17.48 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Suomen ja suomalaisten vahvuus on tullut tässä koronavaikeissa esille sitäkin kautta, että olemme pystyneet yhdessä tekemään varsin luovia ratkaisuja meidän yrityselämän ja ihmisten tueksi ja selviämiseksi. Yrityksille on laadittu useita eri tukimuotoja, ja niitä on edelleenkin tulossa. Tämä arvonalisäveron palauttaminen on yksi osa tätä kokonaisuutta. Uskon, että kun tässä keskustelussa aiemmin puhuttiin siitä, miten me pääsemme tästä kriisistä eteenpäin ja taloudellisesti selviämme, niin tällä tavalla luovuutta käyttäen pärjäämme varmasti. Mutta se edellyttää sitä, että pystymme yhteistyössä tekemään päätöksiä siitä riippumatta, kuka niitä on alun perin esittänyt.

Tästä arvonalisäverojen takaisinlainauksesta tai palautuksesta, millä nimellä sitä nyt haluaakin kutsua, on tullut yrittäjiltä paljon palautetta. Itselle on tullut paljon myöskin myönteisiä arvioita siitä, että tämä hallituksen esitys tulee helpottamaan monien yritysten tilannetta, ja moni yrittäjä on tätä kiitellyt. Haluan itsekkin kiittää hallitusta siitä, että tämä esitys nyt on tässä meidän käsittelyssämme, ja toivon sille ripeää etenemistä.

17.49 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kiitos myös omasta puolestani siitä, että tähän ehdotukseemme alvipalautuksista on tartuttu, mutta samoin kuin edustaja Marttinen tuon esiin sen haasteen, mikä siinä on. Eli kun yritys painiskelee kassakriisissä ja moni yritys on myös jo valmiiksi velkainen ja lainaa on paljon, vaikka yritystoiminta sinänsä olisikin ollut ihan menestyksellistä, niin silloin se, että alvit tulevat ikään kuin hetkellisesti kassaan, ei kuitenkaan tuo sitä turvallisuutta siihen, että pystyisi tulevaisuudessa maksamaan korkoineen ne takaisin. Sen vuoksi olisinkin toivonut, että tässä olisi vielä mahdollista harkita sitä, että korko olisi alhaisempi tai jopa nolla, jolloin kyse olisi kuitenkin ikään kuin lainaamisesta sinne kassaan, mutta siitä ei syntyisi enemmän kustannuksia yritykselle. Tiedetään kuitenkin tällä hetkellä, kuten tässä edustaja Marttinen hyvin toi esille, että korkotaso yleisesti on hyvin alhainen ja näköpiirissä nyt ei ole, ainakaan lähitulevaisuudessa, että se olisi voimakkaasti nousemassa, joten siitäkin näkökulmasta se olisi erittäin perusteltua.

Arvoisa puhemies! Edellisessä keskustelussa kovasti puhuttiin siitä, että tässä tilanteessa velkaannumme, ja näin se on. Kokoomus ei sitä missään nimessä vastusta, sillä se on ai-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

van välttämätöntä, jotta me voimme nyt tukea meidän yrityksiämme ja myös yksilöitä yli tämän kriisin. Suomen talouden ongelmat eivät kuitenkaan ole syntyneet tämän korona-kriisin aikana, se vain tekee niistä entistä vaikeampia. Ja koska emme ole kyenneet täysin ratkaisemaan niitä aiemmin, esimerkiksi työmarkkinoidemme joustamattomuutta, niillä uudistuksilla on vielä suurempi kiire nyt tässä tilanteessa. Sen vuoksi toivonkin, että nyt kun Suomi väliaikaisesti ottaa merkittävän määrän velkaa, kuten monet muutkin maat, niin samanaikaisesti sitten keskityttäisiin siihen, miten uudistamme talouttamme ja ylipäättään yhteiskuntamme rakenteita, jotta tästä kriisistä toipuminen olisi mahdollista ja mahdollisimman nopeaa.

17.51 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten kanta on ollut, että viivästyskorko kannattaa toivottujen vaikutusten synnyttämiseksi madaltaa niin alas kuin mahdollista ilman, että tämä avaa yrityksille riskittömän ja matalakorkoisen tai jopa korottoman luottokanavan. Matalakorkoisen lainan tarjoaminen kaikille yrityksille ei siksi ole valtion tehtävä, ja varsinaiset yritystukiluotot tuleekin käsitellä muissa yhteyksissä. Perussuomalaiset esittivät jo 15. huhtikuuta valtiovarainvaliokunnassa tämän viivästyskoron madaltamista 3,5 prosenttiin, mutta emme kannattaneet tämän laskemista aivan sille tasolle kuin minkä edustaja Marttinen tuossa aiemmin mainitsi. Nimittäin verotuksen käyttäminen nykyisten ongelmien ratkaisukeinona on aika hankalaa ja kallista ja myös kohdentaminen hyvin vaikeaa. Tämä on monimutkainen kokonaisuus.

Kuitenkin, viitaten tuohon edustaja Kivirannan puheeseen, me olemme hyvin tyytyväisiä siihen, että tämä nyt kuitenkin toteutuu. Vielä huhtikuun puolivälissä, kun tästä äänestettiin, ajatukselle ei lämmitetty, mutta nyt sitten korkoa alennetaan. Kiitos siitä, että olette tämän ottaneet huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Orpo.

17.53 Petteri Orpo kok: Arvoisa puhemies! Haluan myöskin omalta osaltani kiittää siitä, että tämä esitys on täällä. Tämä on erittäin tärkeä, ja vielä perustelen tätä sillä, että nimenomaan, kun me pystymme tukemaan järkevillä, oikeudenmukaisesti kohdentuvilla toiminla yrityksillä tässä tilanteessa, se on yksi parhaista kohteista tällä hetkellä tälle velkarahalle, jota kaikki nämä toimet lisäävät, ettemme me joudu ottamaan enemmän. Kyse ei ole pelkästään yrittäjistä, vaan kyse on niistä kymmenistä-, sadoistatuhansista työpaikoista, jotka ovat näissä yrityksissä. Siksi tämä on niin välttämätöntä. Jos me menettäisimme nämä yritykset ja sen elämäntyön, mikä siellä on tehty, niin sitä kautta me menettäisimme pysyvästi ne työpaikat, jotka ovat näissä yrityksissä. Siksi tämä on kansakunnalle yhteinen asia. Tässä ei voi olla myöskään vasemmisto—oikeisto-jakoa eikä hallitus—oppositio-väliä, vaan tässä nimenomaan siis sekä yrittäjillä, elinkeinoelämällä, että työntekijöillä, palkansaajilla, on täysin sama intressi, että näitä asioita tehdään, ja siksi tämä on niin kannatettavaa.

Tämä on myöskin hyvä esimerkki siitä, että oppositiosta voi vaikuttaa. Me olemme tuoneet lukemattomia esityksiä hallituksen käyttöön ja joka kerta sanoneet, että näitä voi käyttää, näitä kannattaa hyödyntää, ja tässä on taas yksi sellainen. Ei se ole meidän suunnalta mikään ilkkumisen aihe hallitukselle, että miksette itse keksineet, vaan ollaan tyytyväisiä siitä, että voidaan tehdä näitä asioita yhdessä. [Pia Viitanen: Pakko keksiä, muutkin kuin kokoomus!] Kyllä kokoomuksen lähtökohta on ollut tässä kriisissä ylipäänsäkin se, että tämä ei ole hallitus—oppositio-kysymys, mutta kun me menemme pidemmälle siinä, mi-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

ten kriisistä lähdetään ulos, ja kun ruvetaan tekemään enemmän ja enemmän talouspolitiikkaan liittyviä ratkaisuja, niin silloin on jo nähtävissä, että hallituspuolueiden ja kokoomuksen välillä on aika suuriakin linjaeroja, mutta ne ovat sitten seuraavien keskustelujen aiheita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kulmuni, 3 minuuttia.

17.55 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia eduskunnalle tästä keskustelusta ja kysymyksistä ja palautteista.

Kun koronakriisin alkaessa aloimme tekemään toimia, kuinka yrityksiä voidaan tukea, kuinka rakennetaan sisämarkkinoille suoran tuen järjestelmä — joka osoittautui parametreiltään varsin monimutkaiseksi tehdä, meillä ei ole ollut sen kaltaista järjestelmää — niin se on vienyt aikaa. Samalla lailla Verohallinnon järjestelmät ovat ne, mitä meillä on ollut, ja siksi tämänkin lakiesityksen tänne tuominen — vielä laajennettuna siitä, mitä eduskunta jo kertaalleen on ehtinyt käsitellä — on vaatinut myös ihan hallinnollisten esteiden ohittamista. Varmasti, kuten kansanedustajat täällä, myöskin virkamieskunta on työskennellyt ututterasti näissä poikkeusoloissa.

Kuten tuossa esittelypuheenvuorossakin toin esille, tämä meidän järjestelmämme on kuitenkin varsin joustava verrattuna Ruotsiin. Tämä koskee meillä useampia kuukausia, ja maksujärjestely on sellainen, että pystytään myös maksamaan takaisin useammassa erässä. Ruotsi laski omaa korkoaan 2,5 prosenttiin, mutta heidän järjestelmänsä on muuten paljon tiukempi ja koskee itse asiassa vain muutamia verolajeja. Meillä se koskee aivan kaikkia, minkä edustaja Kiviranta tässä otti esille.

Valtiovarainministerin tehtävänä on kuitenkin myös huolehtia siitä, että meille tulee verotuloja ja verotulokertymää, koska niillä rahoitetaan sitten kaikki ne tärkeät koronamenot ja hyvinvointiyhteiskunnan palvelut. Se, että tämä olisi nollaverollinen, voi kuulostaa houkuttelevalta ajatukselta noin lyhyellä tähtäimellä, mutta sehän kyllä johtaisi siihen, että valtion verotulokertymä ja maksukyky vaarantuisi, ja sellaista riskiä näissä olosuhteissa ei voida ottaa.

Täytyy tietenkin muistaa, että yritysluotot ovat aina vakuudellisia — tähän on vakuudeton, ja tämän pystyy varsin nopeasti saamaan käyttöön. Ne hallituksen toimet, joita on tehty, ovat monipuolisia. Eduskunta saa vielä käsiteltäväksi kustannustukimallin, joka on aivan suoraa tukea yritykselle. Meillä on lainapainotteisia ratkaisuja, meillä on vero- ja maksujärjestelyjä. Ja kun katsotaan kansainvälisessä vertailussa, niin kyllä Suomi on antanut — kun vertaa Länsi-Euroopan maihin — suoraa tukea itse asiassa keskimääräistä hieman enemmän ja meillä on monipuolinen repertuaari erilaisia tukimuotoja.

Tietenkin nyt, kun valmistaudutaan sitten syksyä kohti ja pelätään toista aaltoa, on tärkeää, että nyt meillä on sitten kunnossa monipuolinen keinovalikoima, jos toinen aalto epidemiologisesti Suomessa pääsee leviämään. Mutta me tietenkin teemme työtä, että sellaista tilannetta ei tulisi, ja olemme hyvin varustautuneita ja valmistautuneita myös syksyyn, jos koronavirustilanne vielä pahenisi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Avaan keskustelun. — Ministeri Harakka, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle säädettäväksi lain lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuoden 2020 heinä- ja lokakuun maksukausien valvontamaksujen suorittamista siirretään, kumpakin erää, puoli vuotta eteenpäin. Kyseessä ovat yhteensä 5,7 miljoonan euron suuruiset maksut lentoasemayhtiöltä Liikenne- ja viestintävirastolle. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. heinäkuuta tänä vuonna ja olemaan voimassa siitä noin vuoden ajan. Lentoliikenteen valvontamaksua kannetaan valtiolle lentoturvallisuuden valvontaa ja ilmailun julkisia hallintotehtäviä varten.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on ryhtynyt pikaisiin toimenpiteisiin yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi ja elinkeinoelämän ja kansalaisten ahdingon helpottamiseksi epidemian aikana ja siitä toivuttaessa. Pandemian aiheuttama poikkeustila ja lentoliikennettä koskevat rajoitukset ovat aiheuttaneet tarpeen väliaikaisille toimenpiteille, joilla helpotetaan lentoasemayhtiöiden taloudellisia toimintaolosuhteita ja toiminnan jatkuvuutta. Lentoasemayhtiöiden tulot ovat laskeneet jyrkästi asiakaskadon myötä, mutta yhtiöiden tulee silti kattaa kiinteät kustannuksensa. Lentoasemayhtiöiden akuutin kassatilanteen helpottamiseksi esitetään pidemmän maksuajan säätämistä lentoliikenteen valvontamaksujen maksuun loppuvuodesta 2020, ja maksutulojen siirto vuodelle 2021 alentaa myös painetta korottaa valvontamaksun yksikköhintaa vuodelle 2021.

Eli tämä on kahtalaisesti hyödyllinen siirto: samaan aikaan helpotetaan lentokenttien akuuttia kassakriisiä ja tasoitetaan Traficomien ensi vuoden tulovirtaa, jossa muuten olisi iso vajaus edellisen kauden matkustajamäärien romahdettua.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 neljanteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

18.01 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Lentoliikenteen valvontamaksujen maksuaikaa on syytä siirtää esitetyllä puolella vuodella eteenpäin, koska lentoasemayhtiöiden eli Finavian ja Saimaan lentoasema -säätiön tulot ovat koronaviruspandemian myötä romahtaneet aivan kuten matkustajamäärät Suomen lentoliikenteessä.

Lentoliikenne on Suomelle strategisesti hyvin tärkeää, ja on syytä turvata sujuvat lentoyhteydet sekä Suomesta maailmalle että kotimaassa. Näin ollen on tärkeää, että valtio aut-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

taa lentoasemayhtiöitä kriisitilanteessa ja helpottaa lentoliikenteen valvontamaksujen maksamista antamalla lisää maksuaikaa. On tietysti tässä vaiheessa vielä epäselvää, kuinka pitkään koronaviruspandemia häiritsee lentoliikennettä. Me kaikki tietenkin odotamme alan palautumista nopeasti kasvu-uralle.

18.02 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä tosiaan on kyseessä lentoliikenteelle ja ennen kaikkea lentoasemayhtiöille merkittävä ja jo toivottu, odotettu esitys, ja haluan kiittää siitä ministeriä ja hallitusta, että tämä on nyt käsittelyssä eduskunnassa. Tällä siis helpotetaan lentoasemayhtiöiden taloudellista tilannetta sekä lentoasematoiminnan jatkuvuutta vallitsevan tartuntatautiepidemian keskellä. Esitys on osa elvytystoimenpiteitä, joilla yhteiskunnan toiminnan turvaamista ja elinkeinoelämän ja kansalaisten oloja pyritään helpottamaan koronakriisin aikana.

Lentoasemayhtiöiden tulot muodostuvat ennen kaikkea lentoliikenteeltä ja matkustajilta kannettavista maksuista, joten lentoliikenteen käytännössä pysähtyttyä covid-19-epidemian myötä myös lentoasemayhtiöiden keskeinen tulonlähde lakkasi. Samaan aikaan yhtiöillä on kuitenkin kiinteitä kuluja ja maksuja, jotka niiden täytyy maksaa kaikesta huolimatta. Yksi tällainen keskeinen kulu ovat nämä lentoliikenteen valvontamaksut, joiden vuoden 2020 loppuvuoden maksueriin esitetään nyt puolen vuoden lykkäystä. Lentoliikenteen valvontamaksuista lentoasemayhtiöille aiheutuvat kustannukset siirtyisivät näin ollen vuodelle 2021, jolloin yhtiöiden tulovirta on toivottavasti jo parempi. Näen, että tämä esitys on erinomainen asia ja tärkeä helpotus näille lentoasemayhtiöille.

Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri täällä totesi, tässä on kysymys budjettilaista, sillä lentoliikenteen valvontamaksut ovat tuloa valtiolle. Tämä esitys liittyykin tulossa olevaan vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioesitykseen. Lentoliikenteen valvontamaksua kannetaan valtiolle lentoturvallisuuden valvontaa ja ilmailun julkisia hallintotehtäviä varten lentoasemakohtaisesti matkustajamääristä riippuen. Matkustajamäärien romahtaessa myös valvontamaksutuotto pienenee. Keskeistä on kuitenkin se, että viranomaistehtävien turvaaminen edellyttää tiettyä rahoitustasoa sekä nyt että tulevaisuudessa, ja siitä on tärkeää pitää kiinni ennen kaikkea lentoturvallisuuden kannalta.

Arvoisa herra puhemies! Otamme tämän esityksen liikenne- ja viestintävaliokunnassa ripeästi ja asiaankuuluvasti käsittelyyn.

18.05 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille asian esittelystä. Tätä kyseistä lakiahan käsitellään varsin usein eduskunnassa ja nyt tällä kertaa varsin perustellusta syystä liittyen tähän koronaepidemiaan ja vastaavasti sen vaikutuksiin lentoliikenteeseen ja taas vastaavasti sitten lentoasemien taloudelliseen tilanteeseen.

Kuten täällä valiokunnan puheenjohtaja totesi, uskoakseni löydämme tästä hyvän yhteisymmärryksen hallituksen ja opposition välillä, koska myös meillä LiVissä toimii erinomaisesti yhteistyö. Pitemmittä puheitta uskon, että asia saadaan tässä talossa käsiteltyä varsin ripeästi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Harakka, hetki.

18.05 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitos, arvoisa puhemies! En vie kallista aikaanne kovin pitkään. Totean vain hyvän yhteistyön toimivan myöskin ministeriön ja valiokunnan välillä uskoakseni tässäkin asiassa, niin että yhteisymmärrys hallituk-

Pöytäkirja PTK 82/2020 vp

sen esityksen ja valiokunnan valistuneen mietinnön välillä löytynee ripeästi. — Kiitoksia paljon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 12/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 29.5.2020 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä maatalouden luopumistuen ansiotulorajaa covid-19-epidemian johdosta sovellettavista väliaikaisista menettelyistä

Hallituksen esitys HE 76/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 29.5.2020 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 29.5.2020 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.11.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola